

G. H. G.

AZ ERDŐ

AZ 1862-BEN ALAPÍTOTT ERDÉSZETI LAPOK 107. ÉVFOLYAMA

las

1972. JÚLIUS XXI. ÉVFOLYAM 7. SZÁM

POLSKI

TARTALOM

<i>Dr. ing. Kasprzyk, S.</i> : A Népi Lengyelország erdői, erdészete és faipara	289
<i>Mgr. ing. Czura, M.</i> : Az állami erdők termőképessége Lengyelországban a befejezett üzemtéri ciklus tükrében ...	295
<i>Mgr. ing. Krzysztofik, E.</i> : A lengyel vörösfenyőről	297
<i>Dr. habil. Sierpinski, Z.</i> : Az erdővédelem problémái Lengyelországban	301
<i>Dr. ing. Patalas, Z.</i> : Korszerű technika és racionális termelés-szervezés Lengyelország erdőgazdaságában, különös tekintettel az erdőhasználatra	307
<i>Doc. dr. Kozikowski, K.</i> : A faanyagmozgatás racionalizálása a tudományos munkaszervezési elvek megvilágításában	315
<i>Prof. Czereyski, K.</i> : A vékonymeretű faanyag, valamint a fa-hulladék felhasználásának lehetőségei és módszerei	319
<i>Gál István</i> : Erdész filatélia V.	323
<i>Kurdi István</i> : Nagyjelentőségű újítás a tisztítások gépesítésére	324

Irodalmi szemle

<i>Rafner, F.</i> : Erdészeti útépités (Dr. Pankotai G.)	327
Környezetvédelmi témabörze (Jérôme R.)	327
Nyárfatermesztés fejlesztése Jugoszláviában (dr. Simon M.)	328
<i>Ömkép</i> : A lengyel természetvédelmi intézkedések által a teljes kipusztulástól megmentett európai bölény	
<i>Hállapon</i> : A Bialowiezai Nemzeti Park az európai síkság legnagyobb természetes erdeje	
(A lengyel felvételek dr. ing. Kasprzyk, S. fotói.)	

СОДЕРЖАНИЕ

<i>Кашприк, Ш.</i> : Леса, лесоводство и деревообрабатывающая промышленность Польши	289
<i>Цзурай, М.</i> : Плодородие государственных лесов в Польше на основе цикла завершённого производственного плана	295
<i>Крзистофик, Е.</i> : О польской лиственнице	297
<i>Шьерпински, З.</i> : Лесозащитные проблемы в Польше	301
<i>Паталас, З.</i> : Современная техника и организация производства в польском лесоводстве, с особым вниманием на лесопользование	307
<i>Козиковски, К.</i> : Рационализация транспорта лесоматериалов — в свете научных принципов организации труда	315
<i>Цзереушки, К.</i> : Возможности и методы использования маломерной древесины и древесных отходов	319
<i>Гал, И.</i> : Лесная филателия V.	323
<i>Курди, И.</i> : Новаторское предложение для механизации осветлений	324

CONTENTS

<i>Kasprzyk, S.</i> : Forests, silviculture and wood industry in Poland	289
<i>Czura, M.</i> : Yield of state forests in Poland — in the light of the complete working plan cycle	295
<i>Krzysztofik, E.</i> : About the Polish larch (<i>Larix decidua</i>)	297
<i>Sierpinski, Z.</i> : Problems of forest protection in Poland	301
<i>Patalas, Z.</i> : Up-to-date techniques and rational organization of production for silviculture in Poland — with special regard to wood utilization	307
<i>Kozikowski, K.</i> : Rationalization of wood-transport on the basis of principles of scientific work organization	315
<i>Czereyski, K.</i> : Possibilities and methods for the utilization of thin-wood and slashings	319
<i>Gál, I.</i> : Forestry philately V.	323
<i>Kurdi, I.</i> : Innovation for the mechanization of clearing works	324

AZ ERDŐ

Az Országos Erdészeti
Egyesület kiadványa

A szerkesztő bizottság levél-
címe: Budapest 23. postafiók 17.
távbeszélő száma:
Budapest 150-624

Szerkesztő: dr. Keresztesi Béla

Szerkesztőségi főmunkatárs:
Jérôme René

A szerkesztő bizottság tagjai:

Balázs István, Budapest;
Beck Antal, Pécs;
dr. Birck Oszkár, Budapest;
Boldizsár Antal, Miskolc;
Botos Géza, Debrecen;
Büttner Gyula, Esztergom;
Dekk István, Tamási;
Erdős László, Budapest;
Fila József, Budapest;
Firbás Oszkár, Sopron;
Gáspár Hantos Géza, Keszthely;
Hatler Rudolf, Kaposvár;
dr. Herpay Imre, Sopron;
Iharos Frigyes, Veszprém;
Imreh János, Budapest;
Jáhn Ferenc, Eger;
dr. Járó Zoltán, Budapest;
dr. Káldy József, Sopron;
Kirdy Pál, Budapest;
dr. Madas András, Budapest;
Mészöly Győző, Budapest;
dr. Radó Gábor, Budapest;
dr. Saló Emil, Budapest;
dr. Solymos Rezső, Budapest;
dr. Speer Norbert, Budapest;
Stádel Károly, Győr;
Tóth István, Budapest;
dr. Tóth Sándor, Budapest;
Varga Ferenc, Sopron;
Vida László, Szeged;
Vörösmarty Zoltán, Tatabánya.

Kiadja a Lapkiadó Vállalat
(Budapest VI., Lenin körút 9—
11.) Felelős kiadó: Sala Sándor.
Kapják az Országos Erdészeti
Egyesület tagjai, előfizetők
még a Posta Központi Hírlap
Iroda (Budapest V., József ná-
dortér 1.) és a lapterjesztéssel
foglalkozó egyes postahivatalok
útján.

Példányszám: 5780

1972 — 7 17432

Révai Nyomda, Budapest —

F. V.: Póvárnai Jenő

Index: 25208

A szakmai látókör szélesítése érdekében cikksere indult a szocialista államok erdészeti lapjai között. Ebben a számban lengyel szerzőktől közölt tanulmányokat a

LAS POLSKI

szerkesztősége bocsátotta rendelkezésünkre. A lengyel lap ezzel egyidőben magyar szerzők írásait közli.

**Dr. ing. Stanislaw
Kasprzyk**

A NÉPI LENGYELORSZÁG ERDŐI, ERDÉSZETE ÉS FAIPARA

Lengyelország valaha erdőben gazdag ország volt. A nagy, összefüggő erdőségek még a XVIII. sz. végén is területének közel 40%-át borították. A gazdasági fejlődéssel párhuzamosan azonban olyan rohamosan csökkent területük, hogy az első világháború után, az idegen elnyomás alól újjászületett Lengyelország határain belül az erdősültség már csak 23%-os volt. Az erdőterület ilyen gyors és nagymértvű csökkenésének fő okai: a nagymértékű erdőirtások a mezőgazdasági művelés érdekében és a mértéktelen fakitermelések a pillanatnyi pénzügyi helyzet megjavítására. Ezen túlmenően a gyakran helytelen gazdálkodás oda vezetett, hogy az erdők természetes ellenállóképessége legyengült: különböző károsítók léptek fel, kedvezőtlen éghajlati hatások jutottak érvényre és erdei tüzek keletkeztek. Ehhez társult a faanyag pazarló felhasználása, amelyet jellemez, hogy a kitermelt fatömeg alig 60%-ából lett hasznos alapanyag. Ennek oka elsősorban az volt, hogy gyenge volt a fizikai-kémiai fafeldolgozó ipar, amelyet mindössze néhány lepárló üzem képviselt.

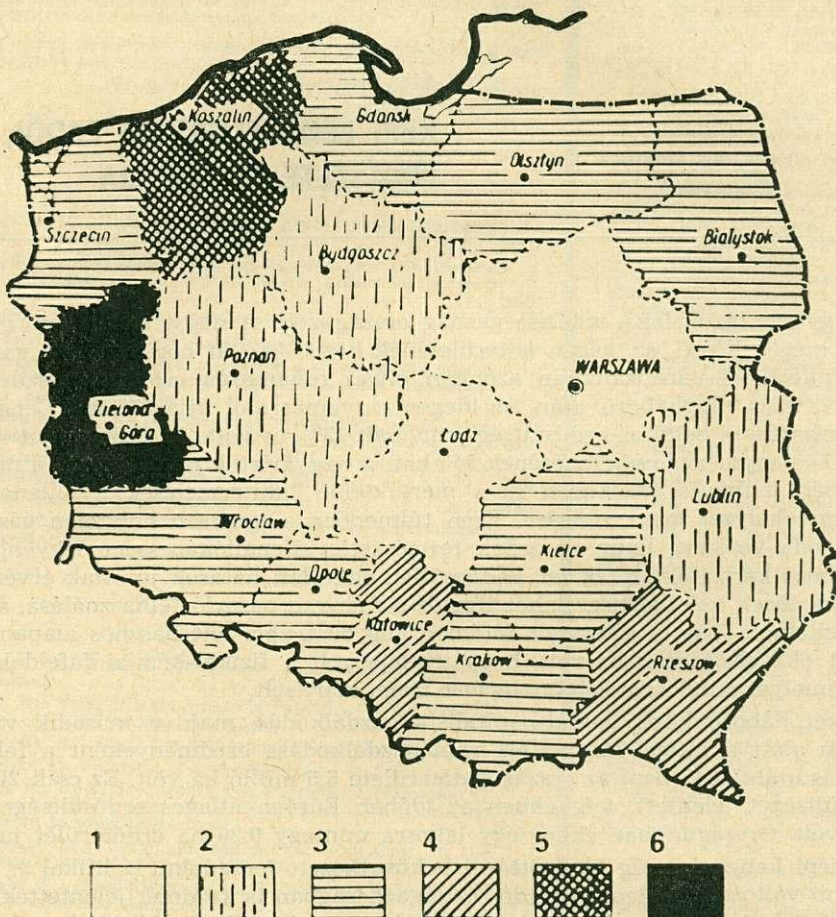
A két háború közti feudál-kapitalista gazdálkodás, majd a második világháború alatt a hitleri megszállók rablógazdálkodása eredményeként a felszabadulás után (1945-ben) az ország erdőterülete 6,5 millió ha volt. Ez csak 20,8% erdősültséget jelentett, míg ebben az időben Európa átlagos erdősültsége kb. 28% volt. Országunkban ekkor egy lakosra mintegy 0,26 ha erdőterület jutott.

A népi Lengyelország létrejöttével bekövetkezett forradalmi politikai és társadalmi változások a lengyel erdő- és fagazdaságban is kezdetét jelentették egy új történelmi korszaknak, amelynek tartós alapjai a törvényalkotásban is dokumentálásra kerültek a földreformról, az erdők és az ipar államosításáról szóló törvényekben. A népi Lengyelországban az erdőgazdaság alapvető feladata

az erdők területének növelése, élőfakészletének gazdagítása, az erdők termőképességének fokozása és az erdők szerepének erősítése lett a természeti-környezeti viszonyok alakításában.

A mezőgazdasági művelésre alkalmatlan területek intenzív beerdősítése után 1969-ig az ország erdőterülete kb. 1,9 millió hektárral növekedett. Ily módon az erdősültség 26,8%-ra emelkedett s ezzel már megközelítettük az európai átlagot. A népi Lengyelország eddigi eredményei között lehet beszámolni arról az óriási erőfeszítésről, amellyel a folyamatos fakitermelések (évente kb. 70 000 hektár) mellett bepótolta a háborús tarvágások felújítását. Az erdőtelepítések és erdőfelújítások együttes területe az 1945—1969. időszakban 3,5 millió ha-ra rúgott. Így országunk történelmében először nemcsak megállítottuk az erdőterület csökkenését, hanem azt jelentősen meg is növeltük. A lakosság számának megnövekedése következtében az egy lakosra jutó erdőterület továbbra is maradt a korábbi 0,26 ha-os szinten.

Figyelmet érdemelnek az erdőn kívüli fásítások is, amelyek a táj szépségét emelik, kedvező hatást fejtenek ki a környezetre s emellett a jövő faanyagbázi-

Lengyelország erdősültségének megoszlása: 1 = 20% alatt; 2 = 20—25%; 3 = 25—30%; 4 = 30—35%; 5 = 35—40%; 6 = 40% felett

sát is növelik. A lengyel állam fennállásának milleniuma alkalmából társadalmi fásító mozgalom fejlődött ki, s ennek keretében 1969-ig mintegy 120 millió elültetett fával gazdagítottuk országunkat.

Az egyes vajdaságok területének erdősültsége erősen eltérő. A legkisebb, 18,5 százalékos a Lodz-i, a legnagyobb, 44,4%-os a Zielona Góra-i Vajdaságé (1969. évi adatok). Az erdők birtokviszonyát tekintve feloszthatók állami (6,77 millió ha, 85%) és nem állami (1,61 millió ha, 15%) erdőkre. Az állami erdők csaknem teljes egészükben az Erdészeti és Faipari Minisztérium fennhatósága alatt állnak, csak jelentéktelen (mintegy 230 000 ha) erdőterület tartozik más tárcák felügyelete alá. A nem állami erdők 93%-át egyénileg gazdálkodó parasztok apró erdei teszik ki, 7%-a pedig termelészövetkezeti és közbirtokossági erdő.

FA- ÉS EGYÉB TERMÉK ELŐÁLLÍTÁSA

A háború utáni időszakban a lengyel erdők 430 millió m³ fa alapanyagot adtak a népgazdaságnak (1946—1969), amiből az ún. vastagfa mennyisége 360 millió m³. Hozzá kell tenni, hogy a faellátás gondja fő súlyával az állami erdőkre nehezedik, amelyek ebben az időszakban 350 millió m³ vastagfát adtak a különböző felhasználó iparágaknak, mindenekelőtt a fűrészüzemeknek.

A kitermelés fokozódó ütemű, az utóbbi években a táblázat szerinti:

Év	A kitermelt fatömeg	
	összesen nettó vastagfa, millió m ³	1 ha erdőterületre nettó vastagfa, m ³
1960	15,2	2,1
1966	15,6	2,1
1970	16,9	2,6
1971	17,1	2,6
1975-re előrejelzés	17,5	2,7
1980-ra előrejelzés	18,7	2,9

Az erdőművelés hagyományos módszereit részben felváltja az ültetvényszerű gazdálkodás. Ebben nemcsak a nyárfának jut szerep, hanem más gyorsan növő fafajnak is, a termőhelyi adottságoknak megfelelő szelektált ültetési anyaggal és művelési módszerekkel. Az integrált erdő- és fagazdaság tervezett fejlesztésében az ültetvényszerűen termesztett faanyagot mindenekelőtt a cellulózipar gyorsan növekvő szükségleteinek kielégítésére szánják. Ebből adódik, hogy az e célra legmegfelelőbb fafajokat ültessék, méghozzá az ilyen üzemek gravitációs körzetében. Lucfenyőből mintegy 200—300 ezer ha ültetvényt terveznek. Erőtéljesen folytatódik a cellulóznnyár ültetvények létrehozása, amiből eddig 14 000 ha valósult meg.

A népi ország sikereihez kell sorolni azt is, hogy megnőtt az erdei melléktermékek értékesítése, amelyet nyers, vagy feldolgozott állapotban exportálunk, vagy a hazai piacra viszünk. Évente átlagosan kb. 25 000 t erdei gyümölcsöt, 5—8 ezer t gombát gyűjtünk be, s felvásárolunk több, mint 3000 t vadhúst. A fontosabb ilyen termékek exportjából 1967-ben 670 millió devizazloty volt a bevétel.

Az állami erdőkben kitermelt vastagfának mintegy 65%-át veszi át a faipar, ill. a cellulóz-papíripar. A szénbányászat mintegy 2 millió m³ gömbfát vesz át.

A fa alapanyag legnagyobb részét a fűrészüzemek és a hozzájuk kapcsolódó vertikumok (láda-, parkettaüzem) dolgozzák fel. Ezek évente több mint 7,0 millió m³ fűrészárut termelnek (1969-es adat), amelyet mint félkész terméket

I. A lengyel erdők több mint 60%-át elegyetlen erdeifenyvesek alkotják.

több iparág, mindenekelőtt az építőipar, bútoripar, göngyöleggyártás, vagongyártás stb. használ fel.

A faanyagot felhasználó ipar (1969. évi adatok szerint) előállít 439 ezer garnitúra bútort, 45 millió m² furnért, 88,5 millió m³ rétegelt lemezt, 68,6 millió m² farostlemezt, 199 ezer m³ forgácslapot, 402 ezer karton gyufát. A papír- és cellulózipar 1969-ben termelt 464 ezer t cellulózt, 700 ezer t különböző fajtájú író- és nyomópapírt és 186 ezer t kartont.

A faipar és a papíripar termelési eredményeinek elérését az üzemek újjáépítése és korszerűsítése tette lehetővé. Tudnunk kell ui., hogy az ország felszabadulásakor nagyon kedvezőtlen volt a helyzet. Azok a faipari üzemek, amelyek sikertelenül a háború pusztításaitól megmenteni, rendszerint korszerűtlenek voltak s hiányos gépparkkal rendelkeztek. Ezért eleinte (1949-ig) minden erőt a termelőkapacitás újjáépítésére fordítottak. Csak 1950-től indult meg a meglevő üzemek korszerűsítése, ill. új üzemek építése. Különösen nagy súlyt fektettek azoknak az iparágaknak a kifejlesztésére, amelyek a hiányzó fűrészárut helyettesítő anyagokat — előbb farostlemezt, majd az ötvenes évek végétől faforgácslapokat — állítanak elő.

Az újonnan épített korszerű farostlemezgyárak 1969-re elérték a 200 ezer t-s, a forgácslapgyárak pedig az évi 150 ezer m³-es évi termelési kapacitást.

A háború utáni időszakban a legtöbb beruházást a papír-, cellulózipar korszerűsítése és új üzeleinek építése igényelte. Kezdetben túlsúlyban volt a meglevő üzemek újjáépítése és korszerűsítése (pl. a Skolvina-i és a Kostizyn-i papírgyárak). Ezt követően fogtak hozzá új üzemek építéséhez. 1959 és 1966 között épült az Osztrólenkai Papír- és Cellulózzgyár, 1964-ben megkezdték a legnagyobb ilyen fafeldolgozó üzem, a cellulóz-, papíripari kombinát építését Swiecieben, az építkezést idén teljesen befejezik. Ez a kombinát az eddig kihasználatlan nyersanyagbázis — a Keleti Beszkidek, az ország déli része, ill. a tengermellék — bükkanyagának a feldolgozására épült.

AZ ERDÉSZET ÉS A FAFELDOLGOZÓ IPAR INTEGRÁCIÓJA

A faipar és a cellulóz-papíripar kiépítése és helyes irányú vezetése annak az erdészeti-fagazdasági politikának kifejezett következménye, amely egy tárca keretében integrálja az erdőgazdálkodást és a fát feldolgozó ipart. Ez az integráció 1956-ban következett be, amikor létrejött az Erdészeti és Faipari Minisztérium s célja, hogy a meglevő nyersanyagkészleteket a faiparral szoros összefüggésben ésszerűen hasznosítsa.

Ennek az iránynak helyességét a legjobban bizonyítják azok a változások, amelyek a fafelhasználásnak és a meglevő nyersanyagforrások kihasználásának szerkezetében bekövetkeztek. Így pl. a hulladékok, alacsonyabb értékű választékok, vagy a korábban egyáltalán nem hasznosított faválasztékok (pl. vékonyfa) felhasználásának köszönhetően 1969-ig

a cellulóz-papíriparban 44⁰/₀-kal,

a faforgácslapgyártásban 121⁰/₀-kal,

a farostlemezgyártásban 156⁰/₀-kal nőtt a termelés.

A fatakarékossági intézkedések — a fajlagos fafelhasználás csökkentése, a fahelyettesítő anyagok alkalmazása (az építőiparban pl. előregyártott elemek, műanyagok, farost- és forgácslapok) — lehetővé tették a népgazdaság több ágazatában a termelés növelését anélkül, hogy fokozni kellett volna az erdőkben

a vastagfa kitermelését. Ezenfelül egy bizonyos mennyiségű fenyő fűrészárut is ki lehetett szállítani exportra, a külkereskedelmi mérleg javítása érdekében.

TERMÉSZETVÉDELME

Lengyelország a világ élvonalában áll a természet védelmének szervezése terén. A háború utáni évek eredményeként megszerveztünk 11 nemzeti parkot kb. 95 000 ha összterülettel, létrehoztunk 500 rezervátumot, ezen belül 260 az erdőrezervátum, amelyek tudományos és turisztikai szempontból a legértékesebb faállományokat tartalmazzák, nyilvántartásba vettünk több mint 6000 természeti műemléket, ebből több mint 5000 a műemlék jellegű faegyed, ill. fa-csoport. Végül országunk nagy szolgálatokat tett a ritka állatfajok restituálása és védelme terén, elsősorban a bőlények vonatkozásában, amelyekből ma világviszonylatban is a legtöbb, 300-on felüli darab él Lengyelországban.

AZ ERDÉSZET ÉS A FAIPAR SZERVEZETE

Az erdészeti és faipari ágazatban a gazdaságpolitikát megvalósító legfőbb szerv az Erdészeti és Faipari Minisztérium. Ennek alárendelt szerve az Állami Erdők Főigazgatósága, amely az egész országra kiterjedően irányítja az „Állami Erdők” név alatt a gazdasági szervezetet. Ez a szervezet 17 „Állami Erdők Kerületi Igazgatóságá”-ból áll, amelyek közel 1000 főerdészetet és egyéb adminisztratív-gazdasági egységet foglalnak magukban. A főerdészetek átlagos területe 6—8 ezer ha. Ezek jelentik az alapvető adminisztratív-gazdasági láncszemet. A főerdészetek erdészetekre oszlanak, amelyek átlagos területe 800—1000 ha.

Az Állami Erdők Főigazgatóságán kívül az Erdészeti és Faipari Minisztérium alá tartozik még 7 iparági egyesülés, amelyek közel 200 vállalatot irányítanak.

A tárcához tartozik még: 3 kutatóintézet (Erdészeti Kutató Intézet Varsó, Fatechnológiai Kutató Intézet Poznan, Cellulóz-, Papíripari Kutató Intézet Lodz), 3 tervező iroda, a középfokú szakmai képzés intézményei (erdészeti technikumok), valamint számos egyéb oktatási intézmény.

Az erdészet és a faipar felsőfokú szakoktatását 3 erdőmérnöki kar (Varsóban, Krakkóban és Poznanban) és 2 fatechnológiai kar (Varsóban és Poznanban) reprezentálja, amelyek a Művelődésügyi és Felsőoktatási Minisztérium hatáskörébe tartoznak. Az 1945—1969. években felsőfokú erdészeti tanulmányait befejezte 4500 fő (beleértve a levelező hallgatókat is), felsőfokú fatechnológiai végzettséget szerzett több, mint 2500 fő.

A cellulóz- és papíripari technológia felsőfokú oktatására külön kar nincs, csupán egyes műszaki főiskolákon van erre szakosítás.

Az erdészetben, fa- és papíriparban dolgozók száma meghaladja a 425 ezer főt, ebből 175 000 fő dolgozik az erdészetben. Az erdészeti és faipari dolgozók az Erdészeti és Faipari Dolgozók Szakszervezetében tömörülnek, amelynek jelenleg kb. 270 000 tagja van, a cellulóz- és papíriparban dolgozók pedig a Vegyipari Dolgozók Szakszervezetének tagjai.

Az erdészek és faipari szakemberek tudományos-műszaki szervezetei: az Erdészeti és Faipari Mérnökök és Technikusok Egyesülete több, mint 13 000 taglétszámmal és a Lengyel Erdészeti Társaság kb. 1500 taglétszámmal. A vadászokat egyesítő szervezet a Lengyel Vadászszövetség, taglétszáma meghaladja a 40 000 főt. A természet védelme terén tevékenykedő társadalmi tömegszervezetnek, a Természetvédő Ligának közel 1 millió tagja van.

*Mgr. ing. Marian
Czuraj*

AZ ÁLLAMI ERDŐK TERMŐKÉPESSÉGE LENGYELORSZÁGBAN A BEFEJEZETT ÜZEMTERVI CIKLUS TÜKRÉBEN

A lengyelországi állami erdők minden főerdészetében 1967-ben befejeződött az 1957. évi erdőrendezési utasítás előírásainak megfelelően végrehajtott erdőrendezési, üzemtervi ciklus. Az ezt megelőző időszakban, vagyis a II. világháború befejezésétől 1956-ig Lengyelországban az erdőgazdálkodás ideiglenes — néhány esetben javított — műszaki előírásokra támaszkodott.

Az 1956—1967. években végrehajtott erdőrendezés, amely a jóváhagyott erdőrendezési utasítás egységes előírásai szerint került végrehajtásra, teljes képet adott mind az erdőterületek és termőhelyi osztályok, mind az egyes korosztályok és fafajok élőfakészlete tekintetében.

Az ország valamennyi főerdészetére elkészült üzemtervek az 1956—1967 egyes éveiben felvett adatok aktualizálás nélküli összegezésével kimutatták, hogy az állami erdők területe összesen 6 384 934 ha, amelyben a jellemzően túlelevelű fafajokból álló állományok részaránya 82,3%, a jellemzően lomblevelű fafajokból álló állományok részaránya pedig 17,7%.

A fent megadott erdőterületből 93,9% a faállománnyal borított terület és 6,1% a faállománnyal nem borított terület. A faállománnyal borított terület 45,4%-án a becslési adatok szerint I. és II. korosztályba tartozó állományok vannak, a középkorú — III., IV. korosztályhoz tartozó — állományok az erdősült terület 15,9%-át borítják. Ezek az aránytalan korosztályviszonyok az előző időszakok sok helytelen beavatkozásának eredményei, amelyek lehetetlenné tették a racionális erdőgazdálkodás folytatását. Azt is hangsúlyozni kell, hogy a jelentős (6,1%-nyi) üres terület magában foglalja a vágásterületeket, sziklás kopárokat, különféle tisztásokat és azokat a mezőgazdasági művelésből kivont területeket is, amelyeket a talajtani osztályozást végző bizottságok erdősítésre jelöltek ki.

Az 1956—1967. években üzemtervezett főerdészetek összegezett adatai szerint az állami erdők becsült élőfakészlete kéregben (bruttó) 862 824 ezer m³ vastag fatömeg, a kéreg levonása után ez kerekén 712 millió m³ (nettó) vastag fatömeget jelent. Ebből a vastag fatömegből a túlelevelűek 79,6%-ot tesznek ki, ezen belül pedig erdefenyő 60,8%-ot, a lucfenyő 14,1%-ot, a jegenyefenyő 4,7%-ot. A lombos fafajok részaránya a vastag élőfakészletben 20,4%-os, ezen belül a bükké 7,0%-os, a tölgyé 6,2%-os, a nyíré 3,2%-os, az égeré 2,8%-os, a gyertyáné 0,7%-os, a rezgőnyáré pedig 0,5%-os.

Az állományok átlagos életkora az üzemtervi felvételek szerint 43 év.

Az üzemtervi becslések adatai szerint az 1,0 ha-ra eső átlagos fatömeg (vastag fára) kéregben (bruttó) 135 m³, kéreg nélkül pedig (nettó) 111 m³. Az egyes korosztályokhoz kapcsolódó élőfakészlet az összes üzemtervből átlagolva az egész termelési ciklusra vetítve a következőképpen alakul (az első szám a bruttó

vastagfa készletet, a zárójelbe tett szám pedig a kéreg levonása utáni nettó vastagfa készletet jelenti):

I. korosztály	5,2 m ³	(3,9 m ³)
II. korosztály	99,8 m ³	(76,8 m ³)
III. korosztály	189,8 m ³	(151,2 m ³)
IV. korosztály	239,8 m ³	(196,8 m ³)
V. korosztály	255,1 m ³	(214,0 m ³)
VI. korosztály	270,3 m ³	(229,5 m ³)
VII. korosztály	266,2 m ³	(226,1 m ³)

A befejezett erdőrendezés üzemtervi adataiból kiderült, hogy az összes erdőterület 82,8⁰/₀-át foglalják el az ún. II. csoportba tartozó gazdasági erdők, 17,8 százalékát pedig az I. csoportba sorolt erdők, amelyek különböző védelmi, ill. közjóléti célokat szolgálnak. Ez utóbbiak közül a legnagyobb arányban szerepelnek az ún. tájképi (esztétikai) erdők (37,2⁰/₀), majd a városok és ipartelepek körül elterülő zöldövezetek (20,7⁰/₀), a vízvédelem célját szolgáló erdők (14,9⁰/₀) és a talajvédelem célját szolgáló erdők (13,6⁰/₀).

Termőhelyi viszonyok tekintetében az állami erdők területének 92⁰/₀-a van síkvidéki és fennsík jellegű termőhelyeken és 8⁰/₀-a hegyvidéki termőhelyen.

A síkvidéki és fennsík jellegű termőhelyeken az összes erdőterület 43,3⁰/₀-át borítják fenyvesek, 36,2⁰/₀-át lombegyes fenyvesek és 12,5⁰/₀-át lombos erdők; a hegyvidéki termőhelyeken az összes erdőterület 0,4⁰/₀-át borítják hegyi és magashegységi fenyvesek, 2,8⁰/₀-át hegyvidéki lombegyes fenyvesek, 4,8⁰/₀-át pedig hegyvidéki lomberdők.

Az ország valamennyi főerdészetére összesített üzemtervi adatok szerint az évente kitermelhető fatömeg 14 303 300 m³ nettó vastag fa, amelyből 10 458 500 m³ a véghasználati és 3 844 800 m³ az előhasználati vastag fatömeg. Ebből a kitermelhető mennyiségből 79,1⁰/₀-ot tesznek ki a túlelű fafajok és 20,9⁰/₀-ot a lomblevelűek.

A Magyar — Svéd Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Munkabizottság

április hóban tartotta alakuló ülését. Ezen az együttműködés fejlesztése érdekében meghatározták azokat a műszaki-tudományos, valamint termelési kooperációs témákat, melyeknek realizálása mindkét fél gazdasága számára hasznos és szükséges. Az erdő- és fagazdaságot érintő kooperációs témákat a Bizottság csak tájékoztató jelleggel tárgyalta, mivel a Vegyesbizottság határozata illetékességét erre a tevékenységi körre nem terjesztette ki. Figyelembevétel azonban

a témák kölcsönös jelentőségét, a javasolt fagazdasági kooperációkat a téma-jegyzékben azzal a jegyzőkönyvi megállapítással rögzítették, hogy a Munkabizottság kérni fogja feladatkörének kiterjesztését.

A Munkabizottság évente egyszer, felváltva Budapesten, illetve Stockholmban ülésezik. A következő ülést 1973-ban, Stockholmban rendezik.

(A MÉM Nemzetközi Híradójából)

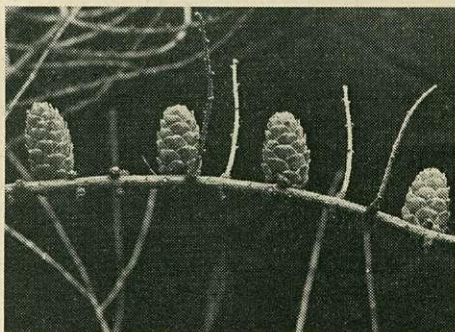
Mgr. ing. Eugeniusz
Krzysztofik

A LENGYEL VÖRÖSFENYŐRŐL

A lengyel vörösfenyő (*Larix polonica* Rac.) nagyon szép, erdőgazdaságilag fontos, biocönológiai szempontból értékes fafaj.

A lengyelországi erdei fafajok családjának e legfiatalabb tagja nemcsak nevében, hanem genetikai alapjaiban is visel valami lengyelest. Az 1890—1970-ig terjedő időszakban nem kevés kavarodást okozott, óriási érdeklődést keltett, sokirányú vizsgálódásra és gyakorlati tennivalókra készített. Tudományos léte alig 80 esztendeje alatt több botanikus tudóst, erdész szakembert foglalkoztatott. Elég megemlíteni, hogy a külföldi kutatók közül foglalkoztak vele: *Ganieszyn S.*, *Troickij A.*, *Ostenfield C. H.*, *Syrach-Larsen C.*, *Grintescu J.*, *Szukacsov W. N.*, *Halvax K.*, *Soó R.*, *Rubner K.*, *Swoboda P.*, *Schreiber M.*, *Bornebusch C. H.*, *Schober R.*, *Göhren V.* és *Fischer F.*

A lengyel vörösfenyő nemcsak a botanikusok elismerését, gyors növekedésével, nagy tömegével az erdészek megbecsülését vívta ki, hanem idővel a költők és az egész társadalom szimpátiáját is. Szép alakja, korán fakadó hajtásai, az erdőben — de különösen a városi lakásban — kellemes illata miatt a szépség és a közelgő tavasz szimbólumaként szeretik.

1. Lengyel vörösfenyő tobozai fiatal fák-ról (SPN = Swentokrzyski Nemzeti Park)

2. Lengyel vörösfenyő benövő tuskója a Nemzeti Park területén

Bár lengyel vörösfenyőnek nevezzük s a róla szerzett ismereteink kezdetén elterjedési területének főleg a síkságot és a dombvidéket (500—700 m tsz. f.) tartottuk, később bebizonyosodott, hogy Lengyelországban jóval nagyobb az elterjedése, sőt az ország határain túl is megtalálható.

Ma már a kivételek közé sorolható az az ország, amelyben, miután megismerték a lengyelországi állományokat, azok jó tulajdonságait, szakmai irodalmát, ne találnók idősebb állományait, ne lennének fiatalosai, sőt magtermelő állományai, ill. plantázsai.

3. Lengyel vörösfenyő fiatalos tisztítás után a Skarzysko-i Főerdészet területén

4. Lengyel vörösfenyő fiatal állomány a jellegzetesen csüngő másodrendű hajtásokkal (SPN)

A külföldi szakirodalom arról tájékoztat, hogy jó növekedésű, fejlődésű Angliában, Dániában, Svédországban, a Balti államokban, Oroszországban, Ukrajnában, Csehszlovákiában és Németországban, tehát távol a lengyelországi endemikus megjelenésének a helyétől is. Kelet- és Nyugat-Európa egyes síkságain állományainak egészségi állapota, vitalitása nagyszerű, szinte hihetetlen magassági növekedést (50 m-ig) és óriási élőfakészletet ($1000 \text{ m}^3/\text{ha}$ felett) mutat fel.

A lengyel vörösfenyő leggazdagabb termőhelyei Lengyelországban a Blizyn-i és a Skarzysko-i főerdészetek és a Swietokrzyski Nemzeti Park területén találhatók. A Blizyn-i Főerdészetben kb. 2000 ha-on elegyes állományokban mintegy $30\,000 \text{ m}^3$, a Chelmowa Góra-n (Sisakhegy) 171 ha-on $120\,000 \text{ m}^3$ a vörösfenyő élőfakészlete. Ma is találhatók a Blizyn-i és a Skarzysko-i főerdészetek területén 40 m magas, 1,30–1,40 m mellmagasságú átmérőjű fák, a Chelmowa Góra-n pedig — habár száraz lösz a talaja — 35 m magasságot és 1,60 m mellmagassági átmérőt érnek el az egyedei.

A lengyel vörösfenyő gyorsan növő fafaj hírében áll. Saját, 1955-ből származó méréseim mezőgazdasági műveléssel felhagyott 1,42 ha területű fiatalosban 5 éves fácskákon évi 1,40 m., 8 éves fácskákon évi 1,60 m magassági növekedést mutattak ki. Az 1946-ban felhagyott mezőgazdasági területen erdősített, s jól ápolt fiatalosban 1953-ban 43 cm, 1955-ben 54 cm volt a 614 fán mért átlagos magassági növekedés, az 1957-es nagy aszály időszakában pedig 127 cm (50–195 cm között).

Megfigyeléseink szerint a lengyel vörösfenyő jobban tűri az árnyékolást, mint a nálunk termesztett egyéb vörösfenyők, s annál inkább, minél jobban megfelel neki a talaj nedvessége. Száraz termőhelyeken még a jobb talajokon is

előfordul, hogy a törzsek egy része kard alakúra nő, fény- és nedvességelég-
telenség esetén pedig gyakran térgörbe lesz.

Mint erősen párologtató fafaj, a fejlődéshez jó vízellátottságú talajra van
szüksége. Természetes újulátát gyakran feketeéger társaságában találjuk Sphag-
num-párnák között, s itt gyönyörű, egyenes törzset fejleszt. Jól átvészeli azon-
ban a száraz időszakokat is.

A lengyel vörösfenyő magassági növekedése több kulminációs pontot mutat.

*II. Lengyel vörösfenyő: természeti emlék a Nemzeti Park területén. Mellmagassági
átmérő 160 cm felett*

Az első a 8—11 éves korban, a legnagyobb a kb. 30 éves, az utolsó az 50 éves kor felett mutatkozik. Ezt a tulajdonságát használjuk ki a nevelővágások során többszöri beavatkozással téve lehetővé a koronák szabad fejlődését. A helyesen végrehajtott nevelővágások a vörösfenyő fejlődését és növedékét meghatározó erdőnevelésnek kulcskérdését jelentik.

Az erdősítés, ill. fiatalos korban a vörösfenyőnek 2—4 m-rel a környező fák fölé kell emelkednie, hogy ne előzhessék meg utóbb azok a fajok, amelyek később indulnak rohamos fejlődésnek. Koronáját a famagasság $\frac{2}{3}$ -ának megfelelő mértékben meg kell tartania a magassági növekedés fő kulminációs időpontja utánra is, az utolsó kulmináció után se csökkenjen a korona részaránya a famagasság $\frac{1}{3}$ -a— $\frac{3}{5}$ -e alá.

Saját méréseim szerint nevelővágás során kivágott 10 db 10 éves, 6,30 m magas vörösfenyő átlagos súlya: törzs és korona együtt 45,35 kg, a törzs súlya külön 23,65 kg, az oldalágak és a tűlevelek súlya 21,70 kg, a gyökérrendszer súlya pedig csak 11,15 kg volt. Ezzel szemben egy 1958 júniusában kidöntött 160 éves vörösfenyő koronájának súlya 540 kg, apró gallyainak és tűleveleinek súlya 218 kg volt, majdnem 25-szöröse a 10 éves vörösfenyőének; egyéb méretei: mellmagassági átmérő kéreggel együtt mérve 88,0 cm, magasság 31,20 m, koronahossza 19,40 m, koronaszélessége 8,9 m, vastagfa tömege 6,77 m³.

A lengyel vörösfenyőnek több más jellegzetessége és jó tulajdonsága is van. Gyökérrendszere — hasonlóan a jegenyefenyőéhez — összenő, tuskói pedig a fa kivágása után benőnek. Ennek bizonyos jelentősége van a fa vitalitása, termőképessége szempontjából: könnyen újul természetesen, védelme alatt szépen felülül a jegenyefenyő is. Igen alkalmas a mezőgazdasági művelésből kivont területek erdősítésére, mivel nem szenved a *Fomes annosus* gombabetegségtől.

Lengyelországban az európai vörösfenyőre igen veszélyes gomba, a *Dasyscypha willkommii* nem támadja, vagy legalábbis nagyon ritkán és csak az elsűrűsödött, ápolatlan állományokban. Elválaszthatatlan szimbiózisban él a *Boletus elegans* gombával, amely elsőként jelenik meg a lengyel vörösfenyővel beerdósított új területen.

A magyar erdészek számára nem ismeretlen fafaj a lengyel vörösfenyő. Halvax K. és Soó R. már 1932-ben közzétették magyar nyelven a lengyel vörösfenyővel kapcsolatos kutatásaikat. Az újabb időkben is ismerkedtek a magyar erdészek a lengyel vörösfenyővel, többek között Hangyál T. 1952—53-ban, mint a varsói Főiskola akkori hallgatója, amikor részt vett a Nemzeti Park erdőrendezési munkájában. 1955 szeptemberében dr. Babos I. ismerte meg a Chelmowa Górán, a Blyzin-i és Niekłany-i főerdészetek területén T. Zielinski és jómagam társaságában a lengyel vörösfenyő termőhelyeit. Tapasztalatait a „Beszámoló a lengyel erdőgazdaságban szerzett tapasztalatokról” c. cikkében írta meg. Intézte a parkból 1 kg vörösfenyőmagot is kapott kísérleti célra, mivel a magyar erdészek gyorsannövő fajokot kerestek a degradált területeik beerdósítéséhez. A Nemzeti Parkba vezető ún. „Vörösfenyő út” mentén, ahol hosszasan elbeszélgettünk a tipológia kérdéséről és a mai napig emlékezetes látogatás emlékére egy vörösfenyőt „Babos vörösfenyője” elnevezéssel illetünk. Ez a fa ma 40 éves, közel 25 m magas és mellmagassági átmérője 50 cm. Néhány évvel később a magyar erdészek 40 fős csoportja ismerkedett az itteni park lengyel vörösfenyő-állományaival. Ez a látogatás is emlékezetes marad a park életében, vidám hangulatával.

Az a három ágból font gyűrű, melyet e sorok szerzője akkor emlékként kapott, emlékeztet a magyar erdészeknek a Swientokrzysk-i hegyekben tett tanulmányútjára és azokra a kötelékekre, amelyek annyi év óta összefűzik országainkat.

**Dr. habil. Zbigniew
Sierpinski**

AZ ERDŐVÉDELEM PROBLÉMÁI LENGYELORSZÁGBAN

Az erdővédelemnek talán egyetlen országban sincs oly nagy gazdasági jelentősége, mint Lengyelországban. A biotikus és abiotikus károk számított értéke a lengyel erdőkben évente 2—6 milliárd zloty.

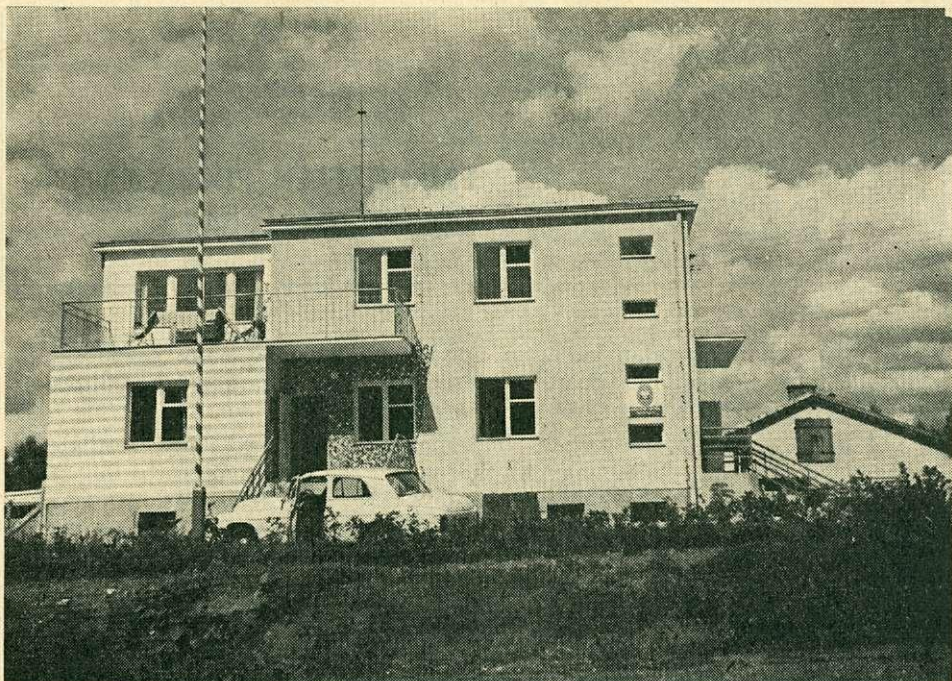
A biotikus tényezők elsősorban hajlamosak arra, hogy nagy területeken gradációt okozzanak. A legnagyobb károkat az erdeifenyő károsítói okozák, mivel az ország erdőterületének mintegy 75%-át erdeifenyves állományok teszik ki. Így pl. az erdeifenyő bagolypille (*Panolis flammea*) az 1922—1923. és 1924. esztendőekben Lengyelország északi és nyugati területein pusztított óriási mértékben. Ennek következtében tarra kellett vágni 100 ezer ha tűtől teljesen megfosztott olyan fenyőerdőt, amelyben már nem számíthattunk arra, hogy a károsodást túléli. Ez a károsító másodszorra 1933 és 1934-ben jelent meg tömegesen az ország nyugati területein és okozott óriási károkat mintegy 58 ezer hektár területen.

A háború utáni időszakban a rovarkárosítóktól teljes pusztulással fenyegetett erdők együttes területe több, mint 600 ezer ha. A legnagyobb mértékben az erdeifenyő szövődarázs (*Acantholyda nemoralis*) lépett fel. Az ellene való küzdelem 1946-tól évente mintegy 384 ezer ha erdeifenyves területre terjedt ki. Ezen túlmenően rovarmérgek felhasználásával a következő károsító ellen védekeztek: apácalepke (*Lymanthria monacha*) 94 ezer hektáron, erdeifenyő bagolypille (*Panolis flammea*) 80 ezer hektáron, erdeifenyő araszó (Bupalus pinarius) 24 ezer hektáron, erdeiszéna szöcske (*Babistites constrictus*) 10 ezer hektáron, fésűs fenyődarázs (*Diprion pini*) és rokonfajtái 10 ezer hektáron, erdeifenyő rügymoly (*Exoteleia dodecella*) 3 ezer hektáron és kisebb területeken még egyéb károsítók ellen is.

ELSŐDLEGES ÉS MÁSODLAGOS KÁROSÍTÓK

Az említett elsődleges károsítók közé sorolt rovarok tömeges előfordulása következik azokból a számukra rendkívül kedvező életfeltételekből, amelyet a nagy kiterjedésű, leginkább elegyetlen és egykorú, mesterséges eredetű állományokban, s az esetek többségében sovány, gyenge termőerejű homoktalajon növekvő erdőkben találnak. A gradáció lefolyását az is nagymértékben befolyásolja, hogy itt érintkezik az óceáni és a kontinentális klíma egymással. Különösen kedvezőek a feltételek a károsítók tömeges elszaporodásához a száraz esztendőket követő időszakban.

Az erdeifenyő erdősítésekben és fiatalosokban jelentős károkat okoznak a nagy fenyőormányos (*Hylobius abietis*) és az ún. „kínzó károsítók”, mint pl. a fenyőilonca (*Rhyacionia buoliana*), az erdeifenyőhajtás szövőlepke

III. Az egyik lengyel főerdészet irodaépülete

IV. A koncentrált vágástéri munkahelyekre a munkásokat külön e célra szerkesztett és kézi műhellyel ellátott gépkocsikkal szállítják

(*Rhyacionia duplana*), az erdeifenyő rügymoly (*Exoteleia dodecella*), a tűhüvely gubacslégy (*Thecodiplosis brachyntera*), az erdeifenyő kéregpoloska (*Aradus cinnamomoeus*), a csillámló ormányos (*Brachyderes incanus*) és mások.

Kivételesen nagy gazdasági jelentőségük van Lengyelországban az ún. „másodlagos károsítók”-nak. A háború utáni első években ezek robbanásszerű elszaporodásának kedvezett az erdőben visszahagyott nagy mennyiségű kérgezetlen fenyő faanyag, amelyhez sok esetben nem lehetett hozzáférni, mivel a területet elaknásították. Az ország nyugati részein az erdőtüzek pusztította állományokban tömegesen jelent meg a pékcincér (*Monochamus galloprovincialis*). A másodlagos károsítók elszaporodásának hegyvidéken és síkvidéken egyaránt kedvezett a többéves elhanyagoltság és az erdők egészségügyi munkáiban bekövetkezett sok elmaradás. Kedvező fejlődési feltételeket találtak a másodlagosan károsító rovarok az elsődleges károsítók rágása által erősen legyengített állományokban.

A tényezők jelentős hatását lehet megfigyelni a másodlagos károsítók megjelenésének fokozódásában. Az aszályok, amelyek a síkvidéken az ország jelentős nagyságú területeit sújtják nem egyszer, több másodlagos károsító rovarfaj aktivitását növelik, s ez különösen a sekélygyökérzetű lucosokat érinti.

Téli időszakban, különösen hegyvidéken, nagy károkat okoz a hó és a zuzmára, amely a lucfenyvesekben nagy mennyiségű töréseket idéz elő, főként a középkorú állományokban. Hasonló károkat okoznak a szélviharok is. Így pl. 1955-ben a lengyel Karkonosze hegységben a széltörésekből termelt fatömeg kb. 555 ezer m³, az ország északi részein, a Mazuri tavak vidékén kb. 1,300 ezer m³ volt. 1964-ben a széltörött és döntött fák fatömege az egész országban kb. 2 millió m³, s 1966/67-ben újabb 2 millió m³ volt.

A LEVEGŐ SZENNYEZŐDÉSE

Az erdők egészségi állapotát és a másodlagos károsítók tömeges megjelenését nagyban befolyásolja a levegő ipari szennyeződése. Az ipari eredetű levegőszennyeződésnek kitett, főként erdeifenyő állományok együttes területét több mint 240 ezer ha-ra becsülik. Az ipar gyors fejlődése következtében az ilyen veszélynek kitett erdőterületek nagysága a jelen évtizedben — több, mint valószínű — legalább a kétszeresére nő.

A másodlagos károsítók tömeges megjelenésének tendenciái mutatkoznak az erdőtüzek által károsított állományokban is. A főerdészetek évről évre 500—900 erdőtűzről tesznek jelentést. Az 1969. évben erdőtűz álozatává vált kb. 7500 ha erdeifenyő-állomány. Az 1970-es „nedves” esztendőben az erdőtűz 700 ha erdőt pusztított el.

Az erdők egészségi állapotát nagymértékben befolyásolják a gombák okozta betegségek. A hegyvidéken nagy károkat okoz a mézszínű tölcsérgomba (*Armillaria mellea*), amelynek erőteljes megjelenését jelzik mintegy 40 ezer ha luc- és jegenyefenyő erdőben. A fák gyökérrendszerét támadó gombákon kívül figyelmet érdemel elsősorban az erdeifenyő hólyagrozsa (*Cronartium asclepiadeum*), amely csúcscsáradást okozva ritkítja az erdőket, az erdősítésekben és fiatalosokban pedig az erdeifenyő tűkarcgomba (*Lophodermium pinastri*) és az erdeifenyő-hajtásgörbítő gomba (*Melampsora pinitorqua*). Csemetekertekben néha tömegével jelennek meg a csemetedőlést okozó gombák, pl. *Fusarium*, *Alternaria* fajok. A jegenyefenyvesekben bizonyos jelentősége van a jegenyefenyőrák (*Melampsorella caryophyllacearum*), a tölgy csemetekertekben pedig a tölgylisztharmat (*Microsphaera alphitoides*) gombáknak is.

Több főerdészet területén, különösen az ország északi és nyugati részein félelmetes méreteket ölt a vad, főként a szarvas és az őz által okozott károsítás. Mivel a vadállomány főként a gyenge termőhelyeken levő erdőkben nagyon magas, az erdősítésekben és fiatalosokban nagy károkat okoznak hántásukkal, rágásukkal. Az elegyfajokat — mind a lomblevelűeket, mind a tűlevelűeket (vörösfenyő) — még inkább pusztítják.

Külön kérdés a nyárültetvények és fásítások védelme, amire az utóbbi években különösen nagy figyelmet fordítanak Lengyelországban. A nyárfélék legveszélyesebb károsítói: a kis nyárfacincér (*Saperda populnea*), a nagy nyárfavincér (*Saperda carcharias*), a méh alakú üvegszárnyú lepke (*Aegeria apifor-*

V. A Kárpátokban még találhatók jegenyefenyővel és bükkal elegyes természetes erdők

mis), a bögöly alakú üvegszárnyú lepke (*Sciapteron tabaniformis*) és mások. Még nagyobb a jelentőségük a nyárákon élősködő gombáknak, amelyek önmagukban is képesek egész ültetvényeket, anyatelepeket teljesen kipusztítani, mint pl. a *Valsa sordida*, *Dotchichiza populnea*.

MINDENKI KÖTELES VÉDEKEZNI

A károsítók és kórokozók leküzdésére irányuló akciók, a megelőzést és előrejelzést szolgáló vizsgálatok munkái megkövetelik, hogy az erdővédelem szolgálatában álljon minden erdész, mind a főerdészetek, mind pedig a magasabb szervezeti egységek területén. A kötelező érvényű Erdővédelmi Utasításnak megfelelően minden év augusztus hónapjában megvizsgálják a csemetekertek, megdésítésre kijelölt területek talaját abból a szempontból, hogy mennyi és milyen álcák vannak benne. Ez az ellenőrzés különösen fontos a beerdősített, mezőgazdasági művelésre alkalmatlan területeken, tisztásokon, köves kopárokon. Decemberben a 20 évesnél idősebb erdeifenyvesekben végrehajtják az ún. őszi ellenőrző rovarkeresést azokra a károsítókra vonatkozóan, amelyek az erdeifenyőt károsítják, s a tálalomban, vagy az ásványi talajban telelnek át. Ettől függetlenül ellenőrzik az erdész felügyelete mellett az erdősítéseket és a csemetekerteket, hogy nem jelentek-e meg olyan károsítók, vagy betegségek, mint pl. a nagy fenyőormányos (*Hylobius abietis*), más ormányosok (*Strophosomus* Sp.), a mezeipocok (*Microtus arvalis*), az ún. „kínzó” károsítók, mint pl. a fenyőilonca (*Rhyacionia buoliana*) és az erdeifenyő rügymoly (*Exoteleia dodecella*). Az erdeifenyő és lucfenyőállományokban ezenkívül ellenőrzik és megfigyelik az apácalepke (*Lymanthria monacha*) jelenlétét is.

Minden károsítóról, vagy betegségről szerzett észrevételt közölnek a főerdészetek az erdővédelmi kirendeltségekkel, illetve az állami erdők területileg illetékes kerületi igazgatóságával. Az országban 4 erdővédelmi állomás működik, mindegyikhez 3–4 főerdészet tartozik. Az ötödik erdővédelmi állomás szerepét — az ország keleti területeinek ellenőrzésére — a Varsói Erdészeti Kutató Intézet Erdővédelmi Osztálya tölti be. Az erdővédelmi állomások dolgozói a főerdészetektől begyűjtött adatok alapján évente elkészítik az erdei károsítók és betegségek megjelenésének előrejelzését, részt vesznek azok leküzdésére irányuló vegyszeres védekezési akciókban és ellenőrzik az erdők egészségi állapotát.

VEGYSZERES VÉDEKEZÉS

A káros rovarok elleni vegyszeres védekezésben széles területeken vesznek részt az Erdészeti Kutató Intézet Erdővédelmi Osztályának dolgozói is, akik — az erdővédelmi állomások dolgozóival együtt — az akció „tudományos fedezetét” képezik. A vegyszeres védekezéssel érintendő terület nagyságát véglegesen a veszélyeztetett területen döntik el, ugyanitt különleges ellenőrzést hajtanak végre annak eldöntésére, hogy milyen mértékben pusztítják a káros rovarok petéit a hasznos rovarok, valamint elkülönítik az akciótól a kevésbé veszélyeztetett állományokat. Az erdővédelmi állomások dolgozói határozzák meg a védekezési akció kezdő és befejező időpontját, ellenőrzik a végrehajtás pontosságát, gondosságát és meghatározzák annak eredményességét.

A lengyel erdészetben kötelező elv, hogy a rovarölő vegyszerek alkalmazásának szükségességét az Erdészeti Kutató Intézet dönti el. Itt dolgozzák ki egész Lengyelország erdőire a káros rovarok megjelenésének előrejelzését, itt adnak iránymutatást a legcélszerűbb készítmények és eszközök kiválasztásához és befolyásolják a védekezési eljárások legmegfelelőbb technikáját mind a megha-

tározott területre, mind az egyes rovarfajokra vonatkozóan. Elv, hogy a károsító rovarokat vegyszerekkel csak az állomány pusztulásos veszélyeztetettsége esetén irtják. Megelőző jellegű védekezési eljárást csak nagy fenyőhancsszú (*Myelophilus piniperda*) ellen, annak fokozódó tömeges megjelenési területén folytatnak. Ezenkívül a másodlagos károsítók ellen alkalmaznak megelőző védekezést is úgy, hogy a bemáglyázott, kérgezetlen faanyagot a károsító rajzását közvetlenül megelőző időszakban permetezik.

A védekezési eljárásokat kisebb területeken motoros permetezőkkal hajtják végre, ezek vagy az állami erdők kerületi igazgatóságainak hatáskörében, vagy közvetlenül a főerdészetek tulajdonában vannak. Nagyobb területekre kiterjedő mentési eljárásokat a repülőgépes gazdasági szolgáltató egységektől igényelt repülőgépekkel hajtanak végre. Ezek az egységek rendelkeznek az e célnak megfelelően kialakított eszközökkel és magasan képzett repülő személyzettel.

A lengyel erdők egészségi állapotának nagyfokú elégtelensége ellenére az erdővédelmi szolgálat és minden területen dolgozó erdész arra törekszik, hogy a különböző tényezők okozta erdei károkat a lehető legkisebbre csökkentsék, hozzájárulván ezzel az erdők termőképességének fokozásához, az országnak olyanra szükséges faanyag előállításának növeléséhez.

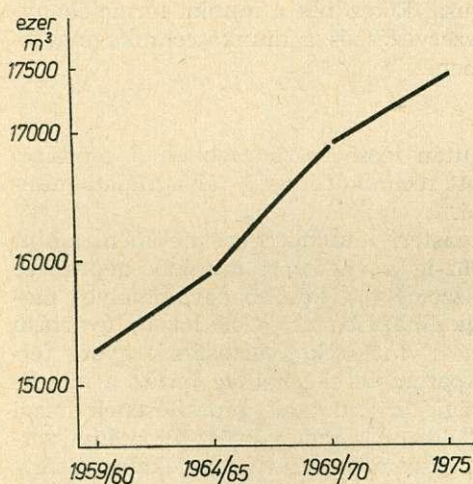

VI. A Pienini Nemzeti Parkban nagy turisztikai vonzerőt jelent a Dunajec áttörése

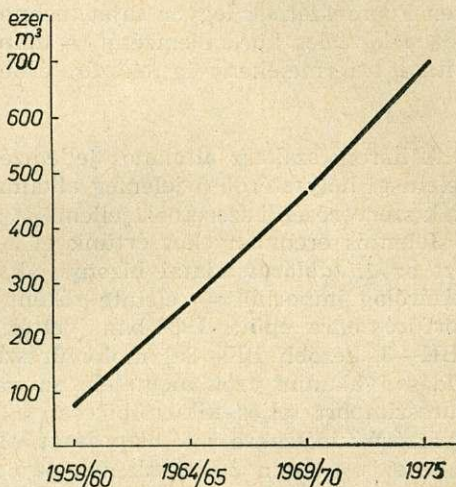
Dr. ing. Zygmund
Patalas

KORSZERŰ TECHNIKA ÉS RACIONÁLIS TERMELÉS- SZERVEZÉS LENGYELORSZÁG ERDŐGAZDASÁGÁBAN, KÜLÖNÖS TEKINTETTEL AZ ERDŐHASZNÁLATRA

A lengyel erdőgazdálkodás, amely az ország területének több mint 25%-ára terjed ki, már évek óta munkaerőhiánnyal küzd. Az alapvető gazdasági feladatok nőnek, s ez a fahasználatban évről évre fokozódó mértékben jelentkezik. A hagyományos választékokon kívül egyre nő az érdeklődés a tisztításokból, gyérítésekben kikerülő vékony méretű választékok iránt, amelyeket botfaként kötegelve, vagy aprítékban a gyorsan fejlődő lemezgyártó ipar használ fel. Az előhasználati vágásokból kikerülő fatömeg fokozatosan növekszik, s ha ehhez hozzáteszük, hogy az elvégzett munka minőségével, a kitermelt faanyag potenciális értékének kihasználásával szemben egyre nőnek a követelmények, akkor megállapíthatjuk, hogy a csökkenő munkaslétszám mellett csak átgondolt, komplex gépesítéssel lehet megoldani az erdőgazdasági feladatokat.

Az állami erdőkben kitermelt vastagfa

A lemeziparban felhasznált vékonyfa

Az erdőgazdasági munkák gépesítésének folyamatában Lengyelországban a háború után három kifejezett szakaszt különböztethetünk meg. Az első szakaszban az erdőgazdaságokat — mondhatni — „ami van” jelszóval látták el a gépesítés eszközeivel. Ez az ellátás gyakran kényszerű volt, amikor is a tervteljesítés forgott veszélyben. Erre a szakaszra tehát elkerülhetetlenül jellemző, hogy az egyes munkafolyamatok gépesítettségének aránya egyenetlenül nőtt, sőt — ami a legfontosabb — a gépesítés folyamatában megfordították a logikai sorrendet. A gépek kiutalása ugyanis szabály szerint megelőzte a gépkezelők ki-

képzését és a műszaki javítóbázis kialakítását. Ennek negatívan kellett visszaütnie mind a gépek kihasználására, mind pedig azok élettartamára.

A második szakaszban már lényeges javulás mutatkozik az erdőgazdasági műszaki fejlesztés szervezési módszereiben. Tervszerűen kezdték fejleszteni a gépesítést úgy, hogy a gépkezelő kiképzése és a műszaki javítóbázis kialakítása megelőzze azt. A különböző ágazatok és munkafolyamatok gépesítettségi fokában és színvonalában még nagy eltérések voltak. Komoly beruházások eredményeként jelentős műszaki javítóbázist építettek ki, s ezen a gépjavitó állomásokon kívül speciális erdőgazdasági jármű és gépfelújító üzemeket is. Emeltek az oktatás színvonalát és megerősítették a szakoktatási intézmények hálózatát.

A harmadik, jelenlegi szakaszra mindenekelőtt a gépesítési folyamatok komplex módja jellemző és az, hogy nagy súlyt helyezünk a technológiai kérdésekre. Ezt a szakaszt alaposan előkészítettük a múlt tapasztalatainak felhasználásával. Tudósok és gyakorlati szakemberek kollektívája készített egy tanulmányt „Az erdészeti munkák komplex gépesítésének irányelvei” címmel s ez az alapja az e téren folyó munkának. Pontosán felmérték a gépi felszerelésben jelentkező mennyiségi és minőségi szükségletet (1975-ig), pontosan kiszámították a szakmunkásigényt. A jelenlegi 5 éves terv több területen elvezet bennünket a kívánt gépesítettségi állapothoz. Ez mindenekelőtt a fakitermelésre, gallyazásra, darabolásra, közelítésre és kiszállításra vonatkozik. A harmadik szakaszban jelentősen fejlesztették a technológiai szolgálatok szerepét, megerősítették és operatívabbá tették. Függetlenül attól, hogy a Főigazgatóságon és a Kerületi Igazgatóságokon vannak technológus munkakörök, arra törekszünk, hogy minden Főerdészetnek legyen saját technológusa. Elkezdtek a munka termelékenységének széles körű elemzését, a munkaszervezés és a munkatechnika megjavítását a termelékenység fokozása érdekében.

*

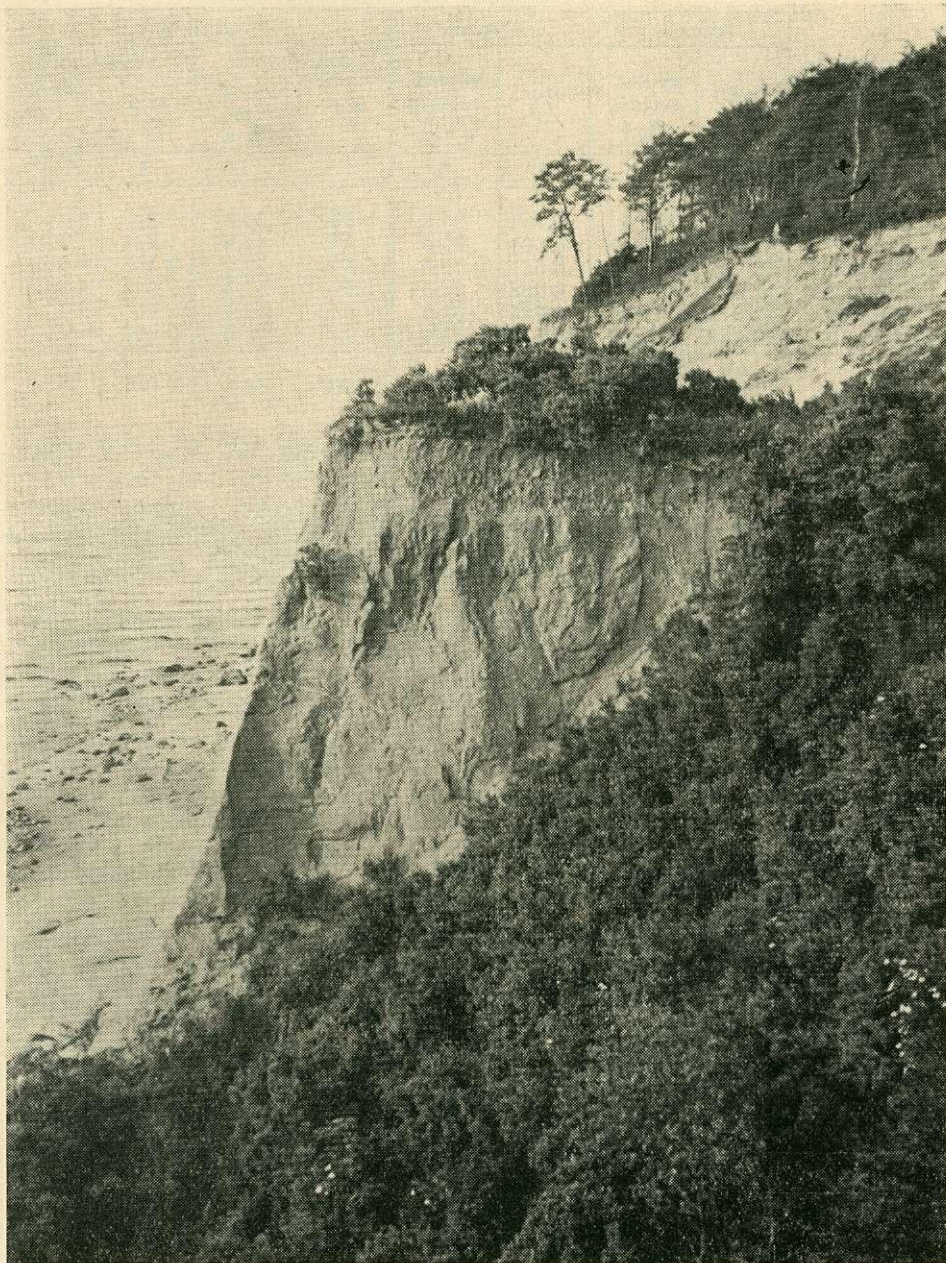
A három szakasz általános jellemzése után kissé részletesebben a gépesítés jelenlegi helyzetéről, a jelenleg alkalmazott technikáról és a fahasználati munkák szervezéséről szeretnék jellemzést adni.

Jelentős eredményeket értünk el a vágástéri munkák gépesítésében, amint azt az 1. táblázat adatai bizonyítják. 1962-ig a vágástéri munkák gépesítése kizárólag importált — eleinte főként kétszemélyes, később egyszemélyes motorfűrészekre épült. 1963-ban vették alkalmazásba az első hazai gyártású (BK—3, később BK—3a) motorfűrészeket. E fűrészek gyártásának gyors fejlődése, valamint azok megfelelő műszaki paraméterei lehetővé tették a motorfűrészimport teljes kiküszöbölését s a vágástéri munkák gépesítésének hazai gyártású fűrészekre való alapozását. Megváltozott a motorfűrész-állomány szerkezete is, miután áttértünk a kizárólag egyszemélyes fűrészek alkalmazására.

Már 1962-től elvként fogadtuk el, hogy a motoros láncfűrész több műveletet végző szerszám, amellyel a vágástéri munkák három alapvető munkaműveletét: a döntést, a gallyazást és a darabolást végzik. Ennek az elvnek köszönhetően a fák ágatlanítását már korán és széles körben gépesítettük. Ez az elv másrészt azt követeli, hogy a hazai gyártású motoros láncfűrész tovább kell korszerűsíteni. E fűrész továbbfejlesztésére irányuló munka jelenleg a befejező szakaszban tart.

*

Az ország felszabadulását követő társadalmi-gazdasági változások következtében meg kell teremtenünk és rendszeresen tovább kell fejlesztenünk a korszerű erdészeti szállítást, amely lehetővé teszi az ország egyenletes faellátását.

VII. A Balti-tenger jellegzetes partalakzata a Wolyni Nemzeti Parkban

Vágástéri munkák

Gazdasági év	A géppel végzett munkák mértéke							
	döntés		gallyazás		darabolás			
	ezer m ³	gépesí- tetttség %-a	ezer m ³	gépesí- tetttség %-a	máglyázott		sarangolt	
					ezer m ³	gépesí- tetttség %-a	ezer m ³	gépesí- tetttség %-a
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1963/64	7 878	49,5	4 101	25,8	4 411	39,6	1 843	43,7
1964/65	7 998	50,4	4 601	29,0	5 141	44,8	1 931	43,8
1965/66	9 727	62,4	6 547	42,0	6 508	57,2	2 505	59,5
1966/67	11 646	72,5	8 268	51,5	7 860	67,5	2 975	68,2
1967/68	13 075	79,2	9 725	58,9	8 632	73,4	3 500	77,7
1968/69	13 783	83,0	10 855	65,1	9 217	78,4	3 825	79,0
1969/70	14 516	85,7	11 894	70,2	9 906	80,8	4 008	85,7

A saját erdészeti szállítás kapacitásának növelése úgy vált lehetővé, hogy a szállító géppark szerkezetét korszerűsítettük, kiküszöböltük a kis teljesítményű gépparkot és helyére korszerű, nagy teljesítményű gépeket hoztunk. Végeredményként az átlagos szállító gépállomány 1967/68-ban 190 darabbal kisebb számú volt, mint az 1958/59. évi, holott a szállítási feladatok jelentősen megnöttek.

Az 1958/59. gazdasági évben az összes (2254 db) szállító járműből a tehergépkocsik száma 643 db (28,5⁰/₀), a vontatók száma pedig 1611 db volt. Az 1967/68-ra elért arány már ennek az ellenkezője: 2064 db járműből 1659 db (80,4⁰/₀) a tehergépkocsik és 405 db a vontatók száma. Az alapvető tehergépkocsi-típus a csehszlovák gyártmányú Praga V—3—S, az alapvető vontatótípus pedig jelenleg még a magyar gyártmányú D—4—KB (2. táblázat). A saját gépi eszközökkel való kiszállításhoz képest az elmúlt 10 évben aránytalanul alakult a saját gépi eszközökkel történő közelítés (3. táblázat). Ez mindössze olyan mértékben növekszik, ami ellensúlyozni képes a mezőgazdasági gépek részvételének csökkenését a közelítésben. Ez a helyzet az ország meglevő lóállományával van összefüggésben.

A szállítás munkájának megjavítása szempontjából nagy jelentősége van a faanyag fel- és leterhelése gépesítésének. Ez ideig teljesen megoldottuk a szálfajarművekre való felterhelésének és részben leterhelésének gépesítését, de a sarangolt választékok fel- és leterhelésének gépesítése terén még jócskán van tennivaló. Úgy tervezzük, hogy az 1971—1975-ös években elérjük a sarangolt választékok fel- és leterhelésében az 50⁰/₀-os gépesítettséget, tehergépkocsikra szerelt lengyel gyártmányú HDS—3 típusú daruk segítségével.

*

Alapvető korszerűsítési folyamat megy végbe a felkészítő rakodókon. Ez a folyamat a telepek minősítésével kezdődött. A legközelebbi 5 évben számukat 740-ről 400-ra csökkentjük. Ez a telepek átbocsátóképességének növelését, de egyidejűleg az egyes munkafolyamatok jobb gépesíthetőségét is vonja maga után. A telepek fejlesztése és korszerűsítése megfelelő előkészítő tervező-dokumentációs munkát igényel. Ezért erre a célra külön tervező részleget hoztunk létre.

1. táblázat

gépesítettség							
Az alkalmazott fűrészgépek száma típusonként							
Partner R-II	BK-3	Partner C-6	Dolmar	Clinton	Pilana	Egyéb	Együtt
10	11	12	13	14	15	16	17
3 280	1 200	320	190	310	280	80	5 660
2 936	3 803	295	222	72	99	78	7 469
2 640	6 319	151	210	—	56	79	9 455
2 450	8 249	92	214	—	32	34	1 107
700	12 333	—	180	—	—	—	1 321
300	13 441	—	160	—	—	—	1 390
—	14 284	—	106 ^x	—	—	—	14 390

^x Kétszemélyes fűrészgépek

Külön figyelmet igénylő feladat a faanyag gépi kérgézése. Ez a nehéz és munkaigényes tevékenység jelentős munkaerőt köt le. Ennek a műveletnek az erdőben való teljes gépesítése lehetetlen, főként azért, mert a kitermelt faanyag az erdőben nagy területen szétszórtnan helyezkedik el s ez a tény kizárja a gépi megoldás gazdaságosságának lehetőségét. Ebben a helyzetben alapelveként fogadjuk el, hogy a faanyag kérgezésének műveletét az erdőről fokozatosan átvisszük az ipari üzemek területére. Mivel a bányászat még hosszú ideig nem

2. táblázat

A faanyag-szállítás gépesítettsége

Gazdasági év	Géppel vég- zett szállítás mennyisége	Gépesí- tettség %-a	A szállításban alkalmazott saját gépek száma és típusa				
			Együtt	Praga V-3-8	Tatra ZIS, ZIL	D-4-K D-4-K (B)	Ursus C-45
1963/64	10 422 600	69,6	2212	929	245	78	960
1964/65	10 036 300	73,1	2128	1068	183	146	731
1965/66	10 864 900	73,9	2166	1246	156	280	484
1966/67	11 480 100	76,8	2123	1446	110	333	234
1967/68	11 569 950	75,7	2064	1580	79	342	63
1968/69	11 696 834	76,0	2137	1642	59	425	11
1969/70	12 261 797	79,3	2202	1694	46	462	—

veszi át a bányafakérgezés feladatát — ez csak akkor következhet be, amikor megfelelő elhelyezkedésben és számú, kellően felszerelt felkészítő telepet alakítanak ki — az erdőszet arra kényszerül, hogy gyorsítsa a bányafakérgezés gépesítését és folytassa azt legalább még néhány esztendőn át. E művelet gé-

3. táblázat

A közelítési munkák gépesítettsége

Gazdasági év	Géppel végzett munka mennyisége, m ³	Gépesítettség %-a	Az alkalmazott saját tulajdonú gépek száma és típusa				
			Együtt	D-4-K	Ursus C-45	Lánc-talpas traktorok	Csuklós traktorok
1963/64	2 877 700	22,1	643	25	313	305	—
1964/65	2 863 400	23,1	645	54	289	302	—
1965/66	2 915 800	24,4	637	104	234	299	—
1966/67	2 974 700	23,8	621	150	143	328	—
1967/68	3 019 667	24,6	579	194	77	308	—
1968/69	3 139 302	25,1	571	256	47	268	—
1969/70	3 601 689	27,9	590	302	—	255	25

pesítésének helyzetét és a meglevő gépi eszközök számát a 4. táblázat érzékelteti.

A lengyel erdészet gépi eszközökkel való feltöltése és a technológiai szolgálat megerősítése nyomán elkezdődött a munka az erdőterületeken folyó munkák technikájának és szervezésének tökéletesítése érdekében. Sorrendben elsőként megkezdtek a munkások munkahelyre való általános szállítását, hogy kiküszöböljük az improduktív elfáradásukat. A munkásszállításhoz részben a Főerdészet összes szállító járműveit vettük igénybe, ezen túl pedig elláttuk a főerdészeteket olyan gépjárművekkel, amelyek kizárólag a munkások szállítását szolgálják. Ilyen különleges munkásszállító gépkocsi az országban már több, mint 700 db van. Ugyancsak általánosan vezettük be a munkások munka közbeni meleg — erőt pótló — étellel való ellátását (az utóbbi időszakban 50 millió zloty költséggel).

*

Amilyen mértékben el tudjuk látni a főerdészeteket munkásszállító gépjárművekkel, oly mértékben vezetjük be a jobb munkaszervezeti formákat. Ezek-

4. táblázat

Kérgezési munkák gépesítettsége

Gazdasági év	A géppel végzett munka mennyisége				Az alkalmazott gépek száma és típusa				
	bányafa		papírfafa		Cambio	VK-16 telepített	VK-6 hordozható	VK-10	Együtt
	m ³	gépesítettség %	m ³	gépesítettség %					
1965/66	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1966/67	28 458	1,3	5 709	0,3	10	1	1	4	16
1967/68	132 612	5,7	3 680	0,2	10	1	2	4	17
1968/69	346 379	15,2	11 764	0,5	41	2	2	4	49
1969/70	879 432	30,6	48 786	1,3	42	2	65	4	113

nek alapja elsősorban a munka koncentrálása. Nagyobb számú szakmunkásból alakítunk brigádokat.

Egy-egy ilyen brigád munkáslétszáma 8—22 fő, függően a helyi munkaviszonyoktól. A brigád élén kiképzett technológus áll — nagyobb brigád esetében erdész, kisebb brigádokban alerdész, vagy erdőőr. A brigád egy, vagy legfeljebb két egymással szomszédos területen dolgozik. A brigád gépkocsivezetője igen gyakran karbantartó szerelői feladatkört is ellát, a helyszínen javítja, ill. tartja karban a munkaeszközöket. A munkásszállító gépjárműnek szerszámos utánfutója van, amelyben elhelyezhetők az alapvető gépi eszközök, a tartalék eszközök, üzemanyag, kézi szerszámok és egy egyszerűen felszerelt mozgó műhely.

A brigádok szervezése után következett a munkaterületek koncentrálása, különösképpen a vágásterületek megnagyobbítása a biológiai szempontok engedte területnagyságig.

A munkakoncentrált, ill. szakosítást kiegészítő egyik munkaszervezeti forma az ún. „fakitermelő és közelítő” munkacsapat.

Ez a munkacsapat 3—4 főből áll a vontatóvezetőt is beleértve. A munkacsapat a munkahelyre a vontatóval és a megfelelően hozzá alakított pótkocsival érkezik. Egész évben a fakitermelésben dolgozik a következő kardinális elvek figyelembevételével:

- a szálfákat teljes hosszban, esetleg koronával együtt közelítik,
- a darabolás a vágástér melletti rakodón történik,
- a választékok felvételezése folyamatos,
- a vágástér teljes takarítása folyamatos,
- a munkacsapat tagjai a keresetet egyenlően osztják el.

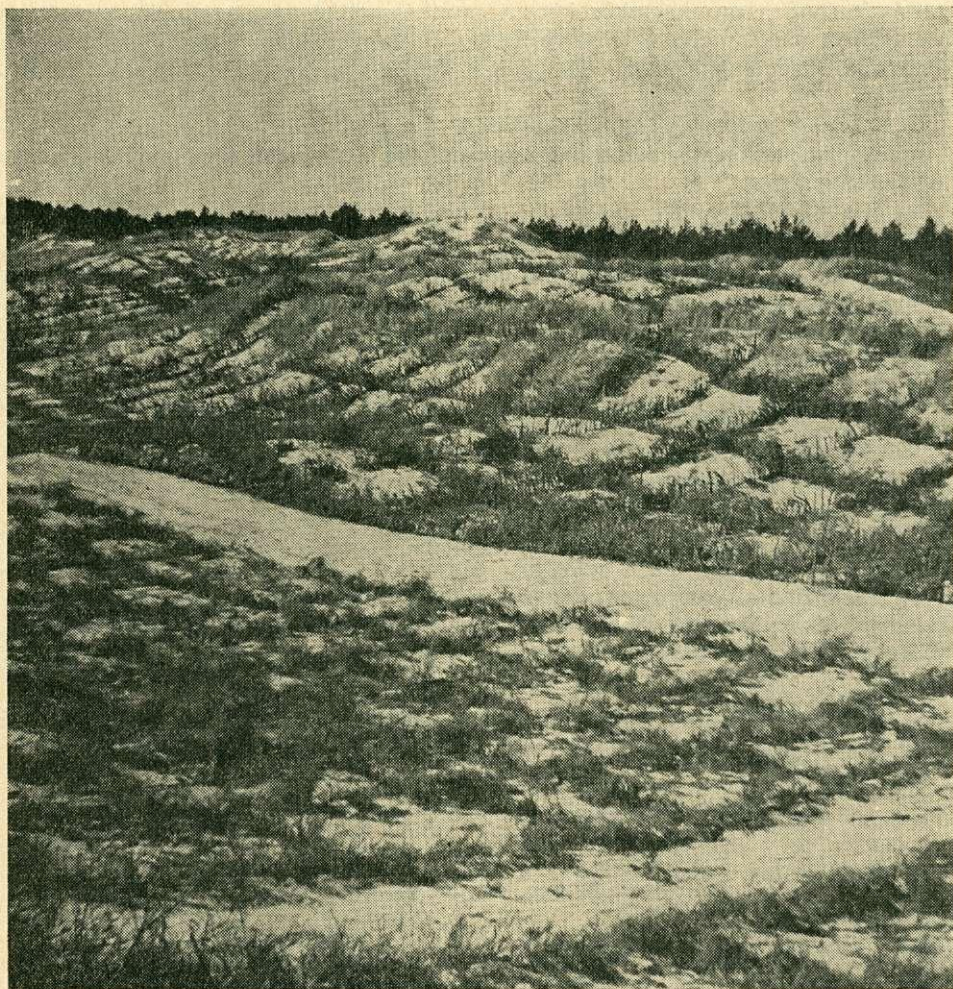
A fakitermelő-közelítő munkacsapatok szervezése lehetővé teszi a fahasználat nehéz és különleges munkáihoz megfelelő erővel rendelkező munkások irányítását s egyben biztosítja, hogy a többi munkás az egyéb erdőgazdasági munkákat alaposabban el tudja végezni.

A gépesítés fokának emelése, a mind tökéletesebb gépek és technológiák bevezetése kihat a munkáskereseteknek és az erdei munkás rangjának emelkedésére is.

Az Erdészeti Tudományos Intézet az erdészeti kutatás megszervezésének 75. évfordulója alkalmából

foto-kiállítást

rendez 1972. augusztus 6.-a és 27.-e között Visegrádon, a Salamon-torony kiállítási termében. A kiállítás az Intézet fotolaboratóriumának felvételeivel kíván képet adni a magyar erdőkről a nagyközönségnek és felhívni figyelmét a nagy jelentőségű évfordulóra.

VIII. Különösen a tengerparti homokok erdősítésére, termővé tételére fejlett meliorációs eljárásokat alkalmaznak

**Doc. dr. Kazimierz
Kozikowski**

A FAANYAGMOZGATÁS RACIONALIZÁLÁSA A TUDOMÁNYOS MUNKASZERVEZÉSI ELVEK MEGVILÁGÍTÁSÁBAN

A FA, amely egyrészt a természet erőinek, másrészt az erdősítésben, erdőnevelésben, erdővédelemben, kitermelésben és felkészítésben stb. kifejtett emberi termelő tevékenységnek együttes eredménye, akkor válik használati értékek hordozójává és tárgyiasult munkává, amikor eljut a közvetlen (pl. a papírgyár), vagy a közvetett (pl. a fűrészüzem) felhasználóhoz. A faanyag termelési folyamatában az anyagmozgatás műveletéből, úgymint a közelítésből, kiszállításból, a rakodásból és a készletezésből épül fel.

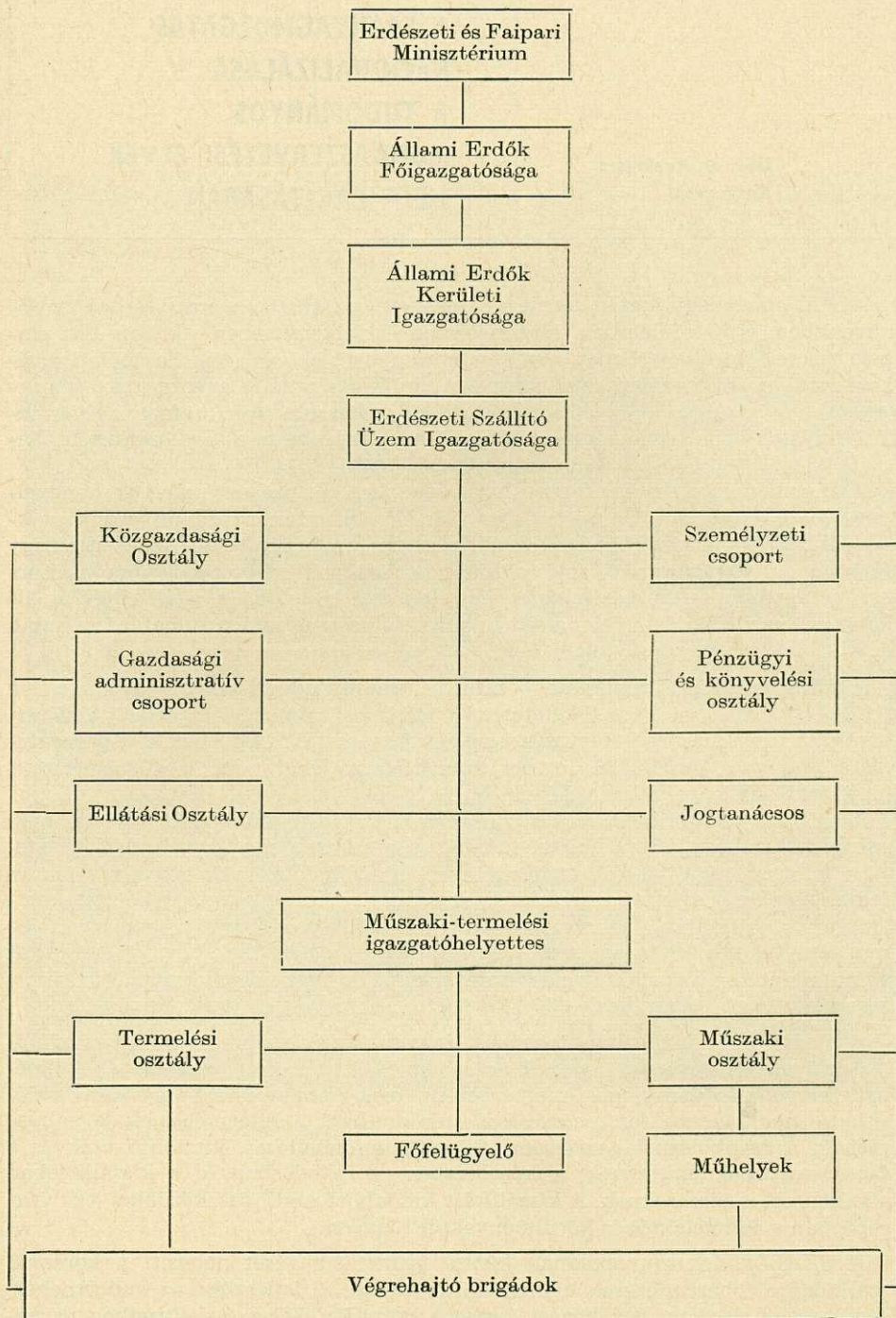
A II. világháború utáni forradalmi társadalmi változások, amelyek Lengyelországban bekövetkeztek, nagy feladatok elé állították az állami erdők szakszemélyzetét. A nagy erdőbirtokok államosítása, az újjáépítéshez szükséges nagy fatömeg, a parasztgazdaságok szállítókapacitásának megsemmisülése elsősorban az anyagmozgatás terén támasztott fokozott követelményeket. Hogy az állami erdőgazdálkodás e feladatoknak megfelelhessen, a tárca elhatározta saját, ágazati szállító szervezet felállítását.

A TERMELŐERŐK fejlődése — mint a termelés növelésének elengedhetetlen feltétele —, csak az egyre tökéletesedő technika alkalmazásával érhető el. Ezért az ágazati szállítás megszervezésekor úgy határoztak, hogy azt a gépi vontatásra alapozzák, amellyel az emberi munka termelékenységét a költségek egyidejű csökkentésével fokozni lehet.

A saját ágazati szállítószervezet létrehozására irányuló döntés egyben megszüntette azt a korábban elkövetett hibát is, amelyben egy termelési folyamatot — a fahasználatot — két egymással szemben álló félre, a fa termesztőjére és felhasználójára osztotta, amelyeknek az érdekei a fa szállításában általában ellentétesek voltak. Ez a szervezési hiba sok konfliktust okozott és semmiképpen sem tette lehetővé a faanyagszállítás műszaki fejlesztést úgy, hogy az ne került volna ellentétbe az erdőművelés, erdővédelem, a hegyvidék vízgazdálkodása, a faanyaggal való takarékoskodás stb. fontos és helyes követelményeivel.

A FAHASZNÁLAT teljes termelési folyamatának, valamint az egyes szállítási műveletek követelményeinek az erdőgazdálkodás más ágazatai követelményeivel való összhangjának megteremtése csak komplex feldolgozásban valósítható meg. Azonos fontosságot kell tulajdonítani a kitermelésnek, a gallyazásnak, a darabolásnak, az ésszerű közelítő nyomhálózat, kiszállító utak és a faanyagrakodók építésének, a közelítésben, a rakodásban és a kiszállításban alkalmazott módszereknek. A kiszállítást különböző szállítóeszközökkel kell végrehajtani a feltételektől és körülményektől függően.

A SZÁLLÍTÁS színvonalának kívánt szintre emelését nehezíti a korszerű szállítógépek, berendezések hiánya és kis száma. A fejlesztést az importnehezégek és az alacsony beruházási összegek gátolják. Ebben a helyzetben parancsoló szükségsszerűséggé vált a meglevő gép- és járműpark maximális haszno-

Az Erdészeti Szállító Üzem szervezete

sítása, tehát a lehető legtervszerűbb eszközkihasználás és mintaszerű karbantartás.

A kitűzött célok elérését a szervezés- és vezetéstudomány által hangoztatott elvek (tudományos munkaszervezés), különösképpen a munkamegosztás, a koncentráció és a koordinálás teszik lehetővé.

Ez adott lendületet az erdészeti és faipari tárcán belül a gazdasági önelszámolás elvén tevékenykedő egységek, az Erdészeti Szállító Üzemek (OTL) szervezéséhez. E vállalatokat horizontális—parancsnoki—funkcionális rendszer szerint szervezték. Ez a szervezet más igazgatási rendszerek pozitív oldalait domborítja ki.

Az ábra az Erdészeti Szállító Üzem szervezeti sémáját, valamint az üzem kapcsolódását mutatja a felsőbb szervekkel.

Lengyelországban az erdészeti szállító üzemek alapvető feladatai a következők:

— faanyagszállítással (gömbfa és feldolgozott faanyag) kapcsolatos munkák elvégzése;

— a faanyag gépi közelítésének végrehajtása;

— az Állami Erdők Kerületi Igazgatósága által elrendelt egyéb munkák (pl. egyéb áru szállítása, erdősítések és erdőfelújítások talajelőkészítése stb.);

— gépi eszközök és szállítóeszközök javítása a jóváhagyott terv keretei között.

Jelenleg Lengyelországban 23 erdészeti szállító vállalat működik, amelyek együttes szállítóeszköz-állománya több, mint 2500 db tehergépkocsi és vontató a megfelelő pótkocsimennyiséggel. Kezelésükben van 43 gépállomás 220 munkahellyel. Munkásaik létszáma meghaladja a 11 800 főt, a műszaki és adminisztratív alkalmazottak száma kb. 1700 fő. Az erdészeti szállító üzemek mintegy 6,5 millió ha állami erdőterületen dolgoznak. Szállítási szolgáltatásuk évi értéke meghaladja az 1,1 milliárd zlotyt.

A KOORDINÁCIÓ elve kimondja az egy termelési ciklusban együttműködő egységek egymással való összehangolásának, különösen az egymást követő munkák elvégzése szoros időpontegyeztetésének szükségességét. A fahasználat termelési folyamata az erdőben a döntéssel, gallyazással, darabolással és esetenként a kérgezéssel kezdődik. Ezeket a műveleteket a főerdészetek hajtják végre. A szállítással — mint a termelési folyamat elszakíthatatlan, integrált részével — kapcsolatos műveleteket az erdészeti igazgatás külön vállalatai, és pedig a közelítést, a rakodóra szállítást az erdészeti szállító üzemek végzik. A készletezést és az értékesítést pedig az ugyancsak az Állami Erdők Kerületi Igazgatósága alá rendelt vállalatszerű gazdasági egységek, az ún. rakodócsoporthoz látják el. A faanyag szállításában érdekelt a felhasználó is mind a beszállítás időpontja, üteme, mind a neki szükséges fafaj, ill. minőségi osztályok sorrendisége vonatkozásában.

A koordináció elvének be nem tartása a termelési folyamat zavaraiiban jelentkezik pl. a fakitermelés csúcsidőszakában, ha az átvéve nem készítette elő a lerakodás helyét, nagy idővesztéssel hosszú sorban állnak és várnak a rakott járművek. Ugyanez a következmény akkor is, ha várni kell a faválasztékok átvételére és nyilvántartásba vételére.

A főerdészetek, a szállítók és a felhasználók tevékenysége összehangolásának nehezen végrehajtható, de a gépi eszközök termelékenysége szempontjából oly fontos feladata gyakran az ebben leginkább érdekelt Erdészeti Szállító Üzem vállaira nehezedik. A szállító üzem ütemességre törekszik. Negyedéves és havi beszállítási tervet készít az erdészetek és a fafelhasználók lehetőségeinek szem

előtt tartásával. A munkák koordinálását Lengyelországban lehetővé tette az erdészetnek, a faiparnak és a papíriiparnak egyetlen tárcán belüli szoros integrációja.

AZ ERDŐGAZDÁLKODÁSBAN a szervezés és vezetéstudomány elveire való támaszkodás megteremtette a szállítási folyamat optimalizálásának feltételeit:

- a szállítóeszközök tipizálását és szabványosítását,
- a faanyag szállításában érdekelt felek szoros kooperációját,
- az erdei utak állagának javítását, azoknak nehéz és gyors járművek számára való alkalmassá tételét, s végül
- felsőfokú végzettségű műszaki káderutánpótlást, akik az ágazat szállítási kérdéseit jól ismerik.

A hosszútávú erdőgazdálkodási üzemtervekről tanácskoztak a MÉM miniszteri értekezletén

A Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Minisztérium miniszteri értekezlete megtárgyalta az erdőgazdálkodást folytató szervek 1971. évi fakitermelési és erdőfenntartási tevékenységét, valamint a hosszútávú erdőgazdálkodási üzemtervek elkészítésének és a tervek alapján folyó termelésnek a tapasztalatait.

A miniszteri értekezlet megállapította, hogy 1971-ben az erdőgazdálkodást általában a fegyelmezettség és egyben az a törekvés jellemezte, hogy az üzemtervek előírásait — különösen a fakitermelésben, továbbá a fiatal és a középkorú faállomány nevelővágásaiban — végrehajtsák. Mindez egyben annak is bizonyítéka, hogy a hosszúlejáratú erdőgazdálkodási tervek nemcsak a népgazdaság követelményeit tükrözik helyesen, hanem megfelelnek az üzemek igényeinek is.

Az elmúlt évben a fakitermelés az ország összes erdejében elérte a felszabadulás utáni legnagyobb mértéket, a 6,4 millió bruttó köbmétert. Ez a mennyiség megfelelő ütemben tovább növelhető az erdők károsodása nélkül, sőt egyes fafajokban az erdők állapotának javítása érdekében szükséges a fakitermelés növelése.

Különösen gyorsan nőtt a mezőgazdasági termelőszövetkezetek fakitermelése: az 1968. évi 800 ezer köbméterrel szemben 1971-ben 1,2 millió bruttó köbméter fát termeltek ki. A termelőszövetkezetek fakitermelésének aránya megközelítette a 19%-ot és egyben azt

az arányt is, amelyet az ország erdőterületében a termelőszövetkezeti erdők képviselnek. A termelőszövetkezetek erdőgazdálkodásának szerepe tovább nő, mert az új erdők telepítésében, a fásításban és a mezőgazdasági cellulóznáyr-telepítésben a legnagyobb feladat rájuk hárul a jövőben is.

A miniszteri értekezlet azt is megállapította, hogy egyes erdőgazdálkodó szervek erdőfelújítása jelentősen elmaradt a fakitermeléstől és ennek következményeként az erdőfelújítási hátralék országosan is nőtt. A hátralék felszámolása érdekében javítani kell a szaporítóanyag termelését, hogy megfelelő faj, fajta és minőség szerinti összetételben elegendő facsemete és dugvány álljon rendelkezésre mind az erdőfelújításokhoz, mind az erdőtelepítésekhez. Ugyanakkor ki kell küszöbölni azokat az okokat, amelyek az erdőfelújítási hátralék növekedésére vezettek. A hátralékkal rendelkező erdőgazdálkodó szervek és erdőrendezősek az üzemterv kiegészítéseként kötelesek a hátralék felszámolásának ütemezésére tervet készíteni.

A miniszteri értekezlet felhívta a figyelmet az Országos Erdőgazdálkodási Szabályzat mielőbbi kiadásának fontosságára, mert a Szabályzat — szektorra való tekintet nélkül — tartalmazza majd az erdőgazdálkodás általánosan érvényesítendő szabályait.

(A MÉM Tájékoztatási Főosztály közleménye)

**Prof. Kazimierz
Czereyski**

A VÉKONY MÉRETŰ FAANYAG, VALAMINT A FAHULLADÉK FELHASZNÁLÁSÁNAK LEHETŐSÉGEI ÉS MÓDSZEREI

A fahiánnyal küzdő országokban alapvető jelentőségű a vékony méretű faanyag és fahulladék ipari célokra való felhasználása. E nyersanyagforrás teljes mérvű kihasználásának útjában álló legfőbb nehézségek:

- 1.** A kitermelés munkaigényessége és magas költségei.
- 2.** A nyersanyag kihatása a végtermék minőségére, ami az ipari feldolgozás technológiájának olyan megváltoztatását igényli, amellyel a lehetőség mértékéig a végtermék minősége nem romlik.

Lengyelországban a fejlődő faipar és az ország szükségletei mind több és több fa alapanyagot igényelnek. Különösen a farostlemez és forgácslapgyártás, valamint a papír- és cellulózipar ellátása jelent nagy feladatot. Az ilyen célra való klasszikus választékok kitermelésének fokozását korlátozzák a biológiai feltételek. Ezért az ipar igényeinek viszonylag gyors kielégítése egyedül a vékony méretű nyersanyagbázis teljes kihasználásával lehetséges. A vékony faanyagot eddig csak kismértékben hasznosították.

Az előhasználatok során erdeifenyő-állományainkból kitermelhetünk kb. 1,2 millió m³ vékony méretű faanyagot. Ebből a mennyiségből ipari célokra évente több mint 0,5 millió m³-t hasznosítunk. A nyersanyag nagyobbik része tűzifa, amit, ha nincs rá vevő, erdőgazdasági okokból a helyszínen elégetünk.

A vékony méretű faanyag ipari felhasználásának növelését akadályozó legalapvetőbb tényező a mai napig a kitermelés nagyfokú munkaigényessége. Ezt fokozza az erdészetben egyre inkább érezhető munkaerőhiány. Ennek a problémának a megoldására, vagy legalábbis az említett nehézségek csökkentése és a vékony méretű nyersanyagbázis teljesebb ipari hasznosítása érdekében az Erdészeti Kutató Intézet az Állami Erdők Főigazgatóságával szoros együttműködésben kutatásokat végzett. Ennek eredményeként a törzskiválasztó gyérítésekben két kitermelési és szállítási technológiai változatot vezettünk be. Ezek a fő felhasználó farostlemezipar ellátását tartják szem előtt.

Az első változat szerint az üzembe 2,0 m hosszú, kb. 25 cm átmérőjű kötegekben szállítjuk a legallyazott vékony botfát.

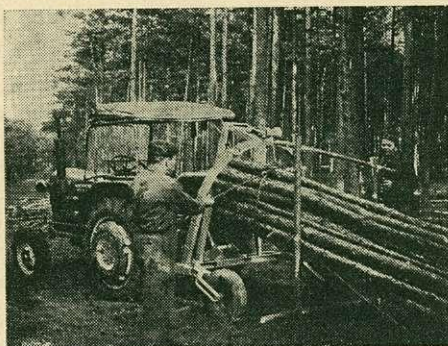
A második változat szerint az erdőben termelt aprítékot szállítjuk. Az aprítékot a kitermelés helyén dolgozó aprítógépek készítik.

Az első változatot alapvetően akkor alkalmazzuk, ha a nyersanyagot nagyobb távolságra, vasúttal szállítjuk, a második változatot pedig a közvetlen beszállítás esetében.

Az eszközök mindkét változatban főleg hazai gyártmányok. Ezek a következők: a DVPA—100 szállítható aprítógép, a HDS—3 hidraulikus daru, közelítő kocsik és billenő pótkocsik, illetőleg importált eszközök, mint a Praga V3S tehérgépkocsik (az aprítékhoz billenőszekrénnel, a botfához rögzített szekrényvel).

A lefolytatott próbák alapján 1969-ben a Trzcianka-i Erdőgazdasági Szállítóüzemben az aprítéktermelésre és szállításra külön brigádot szerveztünk. A brigád, amely három aprítógéppel és hét pótkocsis tehergépkocsival rendelkezett, egy év alatt kitermelt mintegy 14 000 m³ aprítékot és közvetlenül beszállította a farostlemezgyárba, 61 km-es átlagos szállítási távolságra. Az aprítékot szállító brigád munkájával párhuzamosan megfigyeléseket hajtottunk végre kötegelt botfa közvetlen beszállítására is. Mindkét technológiai változatra meghatároztuk az élőmunka-szükségletet és a kitermelés-beszállítás költségeit zlotyban 1 m³ tömör faanyagra vetítve.

A végső gazdaságossági számítások szerint — figyelembe véve, hogy az ipari üzem az aprítékért 380 zl/m³ árat, a kötegelt botfáért pedig 360 zl/m³ árat fizet — a kitermelés és beszállítás költségei aprítékszállítás esetén 67 km-es átlagos szállításnál, a kötegelt botfa szállítása esetén 51 km-es átlagos szállítási távolságnál azonosak a vevő üzem által fizetett árakkal. A 33 km-nél alacsonyabb szállítási távolságokra a kötegelt botfa közvetlen szállítása kifizetődőbb lenne. Mivel e konkrét esetben ilyen távolsági körzetben csak viszonylag kevés fatömeg van, azért nem irányozzuk elő ugyanazon üzembe két különböző technológiával a nyersanyag leszállítását.

1. ábra: A lengyel gyártmányú „Wega” közelítő kerékpár. Megengedett legnagyobb megterhelés 1000 kp, csőrlőmeghajtás az „Ursus C—328 típusú 28LE/23 kw benzinüzemű vontató erőleadó tengelyről

3. ábra: Csehszlovák gyártmányú V3S típusú tehergépkocsi (98 LE/72 kw-os benzinüzemű motorral, hidraulikus működtetésű HDS—3 típusú, 1500 kp teherbírású és 3,5 m kihajlású daruval felszerelve)

2. ábra: Kiszállításra előkészített 2,0 m hosszú kötegelt botfarakatok

4. ábra: Botfarakatok teljes hosszban aprításra előkészítve a kiszállító útméntén

5. ábra: Lengyel gyártmányú DVPA—100-as típusú aprítógép (tárcsás típus; tárcsaátmérő 1000 mm, a tárcsa fordulatszáma 800/perc, maximális aprítható favastagság 14 cm, meghajtás „Urus—4011 típusú 45 LE/35 kW erejű traktorról), véghasználatból származó fa aprításában

6. ábra: Praga V 35 típusú billenőplató tehergépkocsi (98 LE/72 kW-os benzinüzemű motor, teherbírás 5 t, 3,5 t-s billenő pótkocsi kézi-hidraulikus üzemű, a gépkocsi billenőszekrényét a motor üzemelteti)

Meg kell jegyezni, hogy a végső pénzügyi eredmény függ az eladási ártól, a kitermelésre fordított munkabér nagyságától és a szállítás távolságától, ill. költségeitől. Ezek az értékek a mi körülményeink között a helyi viszonyoktól függően bizonyos ingadozást mutatnak. Így jelentkeznek a gyérítésekben termelt vékony méretű faválasztékok ipari hasznosításának lehetőségei és eredményei.

A véghasználatokból származó kis méretű faválasztékok ipari hasznosítására irányuló próbák szintén azt mutatták, hogy a vékony anyagnak (csúcsrészek, ágak) az ipari hasznosítása is lehetséges. Ez esetben azonban, legalábbis egyelőre, a szélesebb körű hasznosítást fékező tényezők is mutatkoznak. Ezek első sorban a kapcsolatosak, hogy az ágfát az erdészeti szakszemélyzet, az erdőgazdasági munkások és a helyi lakosság tüzelőnek használja. Ennek ellenére a véghasználatokban olyan fakitermelési technológiákat kell kidolgozni, amelyek az ágfát nem tűzifának, hanem mint teljes egészében ipari célra hasznosítható iparifának dolgozzák fel. Ez irányban folytatunk kísérleteket. A cél a farostlemezgyártáshoz szükséges aprítéktermelést szolgáló ágfatermelés módszereinek a meghatározása. A DVPA—100 aprítógéppel végrehajtott próbák azt bizonyítják, hogy ezt a gépet ágfaprázásra azzal a feltétellel lehet alkalmazni, hogy az etetőgarat kiképzésekor az erdeifenyő ágfára jellemző nagyfokú sík- és térgörbéséget figyelembe vesszük. A görbe alapanyag befogadására az etetőgaratot alkalmassá kell tenni. Tekintve, hogy ez esetben az ágfát mintegy a vastagfafelkészítés „hulladékaként” termeljük, a költségek és a munkaerőszükséglet jelentősen csökkennek, csupán a már aprítékra előkészített ágfa feldolgozásához szükséges ráfordításokra korlátozódnak. Ezek a kérdések azonban még további vizsgálatokat igényelnek.

Hangsúlyozni kell, hogy Lengyelországban a vékony méretű faválasztékok fő felhasználója jelenleg a farostlemezipar. A DVPA típusú aprítógépekkel a gyérítésekben termelt apríték minőségét magasra értékelik. Vizsgálatok folynak a kéreggel együtt termelt aprítéknak a forgácslapgyártásban való felhasználására. Foglalkozunk az ún. „zöld apríték” felhasználásának problémájával is. Ez sem más, mint a tisztításokból, első gyérítésekben kikerülő anyag teljes felaprítása ágastól, tűlevelestől a cellulóziparnak szánt aprítékra. Ez utóbbi meg-

oldás lehetővé tenné a munkaigényesség jelentős csökkentését. A botfának a legallyazása az erdőben 2—3 munkás munkaóra/m³ munkaidőbe kerül.

Természetes, hogy az említett technológiák javításának még számos lehetősége van különösen a munkaigényesség csökkentése irányában. Például az ún. szematikus nevelővágások alkalmazása, a nevelővágások erélyének fokozása. Az egyszeri belenyúlással történt nagyobb fatömeg kitermelése és a belenyúlások közti időszak hosszabbítása árán a munkaigényességet 30—40%-kal lehet csökkenteni. Világos, hogy ezeket a módszereket csak az azokat lehetővé tevő biológiai feltételek határai között alkalmazhatjuk.

A munkaigényesség csökkentésének további módszerei lehetnek a tőtől való elválasztás, a gallyazás és a közelítés munkáinak gépesítésére irányuló erőfeszítések. Előre kell látnunk, hogy pl. a szovjet gyártmányú Djatyl I. típusú kiemelő-közelítő gép a mi viszonyaink közt is csökkentheti a munkaigényességet kb. 30%-kal. A gallyazás kiküszöbölése, vagy esetleg e művelet gépesítése további előnyt jelenthet. E problémák megoldásán egy sor országban dolgoznak. Remélünk kell, hogy az együttműködés meg hozza a kívánt eredményt.

IX. A lengyel erdőkben 15 000 egyszemélyes motorfűrész dolgozik, többségében a Wrocław-i „Dolpima” erdészeti gépgyár termékei

Gál
István

ERDÉSZ FILATÉLIA V.

Újdonság. Annak érzékeltetésére, hogy milyen kiadványnak örül igazán a motívumgyűjtő, mutatom be Spanyolország közelmúltban kiadott 5 értékből álló sorát, amelyen — névérték szerinti sorrendben — az *Abies pinsapo* (Andalúziai jegenyefenyő), az *Arbutus unedo*, a *Pinus pinaster* (Tengerparti fenyő), a *Quercus ilex* (Magyal tölgy) és a *Juniperus thurifera* látható termésével együtt.

Vajon az agarak, a kaktuszok után mikor örülhetünk mi erdész gyűjtők hasonló magyar kiadványnak?

NAGY JELENTŐSÉGŰ ÚJÍTÁS A TISZTÍTÁSOK GÉPESÍTÉSÉRE

Kurdi
István

Tokodi Mihály, a Nagykunsági EFAG Budapesti Gépműhelyének vezetője nagyjelentőségű újítást szerkesztett a tisztítások gépesítésére.

A Contra Stihl motorfűrész minden változtatás nélkül egy gumikerékkel ellátott kocsiszerkezetre szerelte, amellyel megerőltetés nélkül gyorsan és szakszerűen végezhető a tisztítás. 1 ha tisztításhoz így csak 2 fő szükséges 10 óra alatt. Egyik munkás végzi a döntést, a másik pedig lefekteti a kivágott faegyedeket.

A munkát a szántáshoz hasonlóan körbejárva a sorokon célszerű végezni mindig egyirányban haladva és a kivágott fákat mint „rendet” egyirányban lefektetve.

A könnyen mozgó szerkezettel egyes fákat is ki lehet vágni, de egész sorok megbontására is kiválóan alkalmas. Előnyei igen jelentősek:

1. Az emberre nézve, aki a munkát végzi rendkívüli könnyebbséget jelent, hogy nem kell egész nap meggörnyedve dolgozni és az üzemanyaggal töltött 13–14 kg súlyú Stihl fűrész emelgetni. A fűrész teljes súlyát átveszi a gumikerék, a munkás csak néhány kg-nyi súlyt emel egész nap egyenes derékkal szinte kényelmesen járva az erdőt.

A Stihl fűrészek veszedelme, a „vibrációs betegség” lehetősége, a rezgés ártalom, úgyszólván nullára csökken; miután a munkás közvetlenül nem érintkezik a rezgő motorral.

2. Szakmailag is előnyös a munka kivitelezése, mert a kocsiszerkezet úgy van megoldva, hogy vele pár cm-rel a föld felszín felett merőleges helyzetben vág és alig hagy tuskót a motorfűrész. Az egész szerkezet 105 cm széles, a legkeskenyebb, 120 cm-es sorközökben is el lehet vele boldogulni. A vezetőlemez kb. $\frac{1}{2}$ m-re oldalt áll ki a kocsitól, ami azt jelenti, hogy elvágható a törzse azoknak a bozotos, nyezetlen fáknak is, melyek megközelítése előzetes legallyazás nélkül a kézben tartott fűrészszel balesetveszélyes lenne.

3. Gazdaságos; miután 1 ha töről való elválasztás átlag 10 óra gépi munkába kerül 2 fő részvételével. A Nagykunsági Erdő- és Fafeldolgozó Gazdaság az elmúlt évben 175,95 ha elvégzett tisztításnál 43 994 Ft tényleges megtakarítás után fizetett ki újítási díjat az újítónak, miután a Kunszentmártoni Erdészetről 231 Ft-ba, a Ceglédi Erdészetről 211,40 Ft-ba került a géppel 1 ha tisztítás elvégzése.

A nevelővágások területén a súlypont egyre inkább a tisztítások felé tolódik el. A 32/1970. sz. MÉM számú utasítás felemelte a tisztítási korhatárokat, gazdaságossá tette az új egységáron a tisztítás elvégzését; a töről való elválasztás költségét erdőfenntartási alapból fizeti. A közgazdasági kedvezmény a munka elvégzésének fontosságát húzza alá. Megerősíti ezt a Legfelső Bíróság büntető és katonai kollégiumának 1/1971. évi állásfoglalása. (Megjelent a MÉM Ért. XII. évf. 32. számában), mely szerint 4 ha tisztítás elhagyása büntettnek nyilvánul.

A tisztítások viszont nagyon munkaigényesek, elvégzésük mind nagyobb problémába ütközik.

Kunszentmártoni Erdészetünk a múlt év szeptember 30-án még csak 27⁰/₀-ra állt 264 ha-os éves tisztítási tervfeladata teljesítésével. Negyedév alatt viszont fenti újításból 2 db alkalmazásával idejében sikerült elvégeznie az éves tisztítási tervfeladatát, melyből végül is 47⁰/₀ I. osztályú minősítést kapott a tervezett 50⁰/₀-kal szemben.

Az idén már megfordult a kocka. 1972. évi tervfeladatának (227 ha) 51⁰/₀-át már az első negyedévben elvégezte az Erdészet. Nem is válnának meg többé a motorfűrészkes dolgozók Kunszentmártonban a kényelmes tisztítási „kocsijuktól”.

Minősített erdészeti növényfajták

A Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Minisztérium Országos Mezőgazdasági Fajtaminősítő Tanácsa 1972. június 9-i ülésén dr. Gergely István miniszterhelyettes vezetésével első ízben foglalkozott erdei fafajok minősítésével. Az esemény jelentőségét Dessewffy Imre, a Tanács Erdészeti Szakbizottsága elnöke méltatta. Rámutatott, hogy több mint 25 éve csendben folyik az erdészeti növényfajták nemesítése. A MÉM 1969-ben rendeletileg szabályozta, kötelezően előírta a nyárok és fűzek tekintetében az állam által finanszírozott erdősí-
téseken a minőségi szaporítóanyag használatát. Hiányzott azonban akkor még a fajtaszortiment rendezése, általában a fajta-elismerés állami szabályozása. Az erdészeti növényfajták elismerésére vonatkozó elvi szabályozás után 1970 végén kidolgozták a fajtaminősítő szabályzat erdei fafajok bejelentésére vonatkozó részét s ennek nyomán a múlt évben mintegy 80 bejelentés érkezett az Országos Mezőgazdasági Fajtakísérleti Intézethez (OMFI). Az Erdészeti Szakbizottság felhasználva az OMFI-nek a gyümölcsfajták értékelésével kapcsolatos tapasztalatait, az intézet illetékes munkatársaival együttműködve kialakította a fajtaértékelés rendszerét, s a népgazdasági érdek szem előtt tartásával fontossági sorrendet állapított meg az értékelésre bejelentett fajták között. Ezután egyetértésben az OMFI-vel, két új nyárfajtát terjesztett a Tanács elé forgalomba való hozatal engedélyezése céljából, s egyben kérte az alapszortiment kialakításához két klasszikus nyárfajta forgalomba hozatalának engedélyezését. Majd köszönetét fejezte ki az OMFI vezetőjének s az erdészettel foglalkozó dolgozóinak a messzemenő támogatásért, amit az erdészeti fajtaminősítés megindításához nyújtottak.

Az előterjesztés alapján az Országos Mezőgazdasági Fajtaminősítő Tanács egyhangú határozattal a következő nyárfajták forgalomba hozatalát engedélyezte:

1. *A fajta neve: Populus x euramericana* cv. 'I. 214' (olasznyár). *A bejelentő intézmény:* Erdészeti Tudományos Intézet, Budapest, a bejelentés éve: 1971. *A honosításban részt vett:* dr. Kopecky Ferenc, dr. Keresztesi Béla, dr. Járó Zoltán és társai, valamint Horváth László (Győr).

Indoklás: Mintegy 60⁰/₀-kal nagyobb fatömeget terem a standard-fajtánál (*Populus x euramericana* cv. 'robusta' (óriásnyár). A helyszíni bírálat során a szakbírálok (9 fő) egyhangúlag javasolták önálló fajtaként való elismerését, igazolták újdonságát, szükségességét. Egyhangúlag elfogadhatónak tartották állandósultságát, homogenitását, megkülönböztethetőségét.

2. *A fajta neve: Populus x euramericana* cv. 'OP—229' (OP—229 nyár). *A bejelentő intézmény:* Erdészeti Tudományos Intézet, Budapest, a bejelentés éve: 1971.

A honosításban részt vett: dr. Kopecky Ferenc, dr. Keresztesi Béla, dr. Halupa Lajos és Gergác József.

Indoklás: Lápos réti talajon, csernozjom jellegű homoktalajon, csernozjom talajon mintegy 40%-kal nagyobb fatömeget terem a standard óriásnyárnál. Ezeken a talajokon esetenként az olasznyárat is felülmúlja. A helyszíni bírálat során a szakbírálok (9 fő) egyhangúlag javasolták önálló fajtaként való elismerését, igazolták állandósultságát, homogenitását, megkülönböztethetőségét.

3. *A fajta neve: Populus x euramericana* cv. 'robusta' (óriásnyár).

Indoklás: Az újonnan nemesített nyárfajták nagyobbarányú elszaporítása a szortimentben nélkülözhetetlen.

4. *A fajta neve: Populus x euramericana* cv. 'marilandica' (korainyár).

Indoklás: Az új nemesített nyárfajták nagyobbarányú elszaporításáig a szortimentben nélkülözhetetlen.

A Magyar—Csehszlovák Erdőgazdasági Állandó Munkabizottság

áprilisban Budapesten tartotta második ülését. Ezen a felek kölcsönösen tájékoztatták egymást erdőgazdaságaik helyzetéről és megállapították, hogy fejlesztési céljaik mind a műszaki fejlesztés, mind a kutatási feladatok vonatkozásában közel azonosak.

Az erdőgazdaság gépesítése, valamint az erdészeti tudományos együttműködés területén előkészített lehetőségekkel kapcsolatos feladatok realizálására a következő intézkedések történtek:

1. A felek egyetértettek az érdekelt vállalatok anyagi érdekeltségén alapuló gyártásszakosítási és kooperációs együttműködési megállapodás 1972. június 30-ig történő megkötésében, melynek keretében meghatározott géptípusokból mindkét fél szükségletei úgy elégítendőek ki, hogy:

- a magyar fél eddigi gyártási tapasztalatai alapján vállalja a csemete-termelés, erdősítés munkagépeinek, valamint a kérgezőgépeknek a gyártását;
- csehszlovák dokumentáció alapján termelési programjába iktatja a traktoros és motoros gödörfúró berendezések, valamint hosszúfás utánfutók, csörlők és forgószámlók gyártását;
- a csehszlovák fél saját dokumentációi és gyártási tapasztalatai alapján manipulációs gépsorok és hosszúfás gépkocsi-szerelvények gyártását vállalja, továbbá;
- a csehszlovák fél a magyar féltől

rönkvágó szalagfűrész és forgógyűrűs kérgezőgépet,

- a magyar fél pedig gödörfúrót vesz át minősítésre a csehszlovák féltől.

A gazdasági együttműködéshez tartozik a munkabizottság mindkét tagozatának az a kötelezettségvállalása, hogy operatíván intézkedik a másik félnek erdőgazdasági gépekre vonatkozó kereskedelmi megrendeléseit kielégítése iránt.

2. A műszaki tudományos együttműködés munkatervének leglényegesebb pontja az 1972—75. időszakra vonatkozó együttműködési keretmegállapodás megkötésének aláírása a két ország erdőgazdasági kutatóintézetei részére a következő témákra:

- fahasználati munkák komplex fejlesztése,
- a nyárák és egyéb gyorsan növekvő fafajok nevelésének, nemesítésének és felhasználásának tanulmányozása,
- a vadgazdálkodás fejlesztése, a vadökológiája és védelme, valamint
- az erdő- és vadgazdálkodás kutatásával foglalkozó intézetek 12 fontosabb kutatási témát felölő tudományos és egyéb szakirodalom díjmentes cseréire vonatkozó megállapodás.

A csehszlovák delegáció meglátogatta a Pilisi Park Erdőgazdaságot, az ERDÉRT tuzséri gépesített faátrakó és fafeldolgozó telepét, valamint a Mátrai Erdő- és Fafeldolgozó Gazdaság különböző üzemait.

(A MÉM Nemzetközi Híradójából)

Erdészeti útépités

(Prof. Dipl. Ing. Dr. Franz Hafner: Forstlicher Strassen- und Wegebau.) 2. átdolgozott kiadás. 351 oldal, 252 ábra. Kiadó: Österreichischer Agrarverlag, Wien, 1971.

Közismert, hogy az erdei utak tervezése és építése sokmindenben eltér a közutak tervezésétől és építésétől, mivel szigorú gazdaságossági korlátoknak van alávetve és szervesen kell, hogy kapcsolódjon a speciális erdőgazdasági anyagmozgatás módszereihez.

Hafner professzor munkáját elsősorban 15 évvel ezelőtt adta ki. Ezen idő alatt az erdei munkák gépesítése mellett a gépek az erdei útépitésben is átütő sikert arattak, felforgatván sok minden addig érvényben levő szabályt. Az új kiadást ennek szem előtt tartásával teljesen átdolgozta, kibővítette.

A mű két fő részre tagozódik, ún. tervezésre és kivitelezésre. A tervezési rész különösen értékes részei azok, amelyek az úthálózat kialakításával és a vonalvezetéssel foglalkoznak. A szerző, aki maga is igen sok utat tervezett, a gazdaságosság kérdését mindenütt első helyen kezeli. A földtömegszámítással foglalkozó fejezetben megtaláljuk a könnyen kezelhető tömegszámítási táblázatokat is.

A részletekkel elmélyülten foglalkozni kívánó olvasó válogathat a pontosan hivatkozott, háromszáznál több szakközleményben, amelyek között Hafner professzor, aki hazánkba is többször ellátogatott, számos magyar szerzőre is hivatkozik. A könyv szabatos fogalmazása segítséget nyújt a német szakfordítóinknak és véleményünk szerint nem hiányozhat az erdei útépitéssel közvetlenül foglalkozó erdőmérnökeink könyvespolcáról.

Dr. Pankotai Gábor

Környezetvédelmi témabörze

alakítását jelentette be dr. Balogh János akadémikus a Magyar Újságírók Országos Szövetsége Belpolitikai Szakosztálya és a Tudományos Műszaki Klub rendezésében tartott sajtótájékoztatón. Dr. Simon Tibor botanikussal és dr. Berczik Árpád hydrobiológussal megváltoztatni kívánják a nagyközönség tájékoztatását ezekben a kérdésekben. Az eddigi gyakorlat helyett, amellyel a közönség már csak a beállott katasztrófákról értesült, azokat az induló okokat kívánják szélesebb körben megismertetni, amelyek végül is láncreakciószerűen már alig, vagy esetleg egyáltalában nem jótételező károkhöz vezetnek. Ezen keresztül remélnék olyan intézkedéseket elérni, amelyek megőrizni hivatottak az emberi lét számára is nélkülözhetetlen biológiai egyensúlyt.

Filmvetítéssel kísért, néhány rendkívül meglepő példán mutatta be, hogy apróságokként szemlélt egyes jelenségek milyen óriási hatással bírnak egyes vidékeken az életfeltételek megteremtésében. Jólesett hallani, milyen elismeréssel szólt sivatagi megállapításai során dr. Fehér Dániel volt professzorunknak a maga idejében tudományos szenzációként fogadott megfigyeléseiről. Ő volt az első, aki kimutatta, hogy a Szahara homokjában is van talajélet, megfelelő víz rendelkezésre állítása esetén minden feltétele adott a magasabbrendű életnek is. Ezt hasznosította a francia olajtársaság a nagysikerű erdőtelepítései során.

Kifejezést adott az előadó annak a gondolkodó fókben egyre általánosabb felismerésnek, hogy az árutermelés növelésének minden mást figyelmen kívül

hagyó princípiuma veszélyesebb mint az atombomba, a technikai civilizáció gyorsulásának határt kell szabni. Nagy szerepe van ebben a bioszféra-kutatásnak, amelynek fő célja megtalálni azokat az utakat, amelyeken elkerülhetők az egyébként bekövetkező károk. Legfontosabb témái a növényzet szükséges mértékének meghatározása, a megfelelő vízellátás

módszereinek és az emberi alkalmazkodóképesség mértékének megismerése. Csak ezeknek az ismeretében lehet és kell a bioszféra elviselhető szennyeződéséhez szabni az anyagi termelés fejlesztését, ha az ember méltó akar lenni az eddig róla alig jogosan elnevezett humánumra.

Jérôme R.

Nyárfatermesztés fejlesztése Jugoszláviában. A Jugoszláv Nemzeti Nyárfabizottság XVI. plenáris ülésén elfogadott javaslatot ismerteti Z. *Dimitrijević* és M. *Čirić* a Topola 1970. 81—82. számában. A J. N. Nyárfabizottság megállapította, hogy az utóbbi évek folyamán mind a nyártelepítések létesítése, mind a különböző nyárfa választékok, de különösképpen a cellulózfa termelése és felhasználása csökkent. Legújabb elemzések szerint az elkövetkező 1970—1975—1980. év közötti időszakban sokkal több nyárfaterméket kell előállítani és több nyárust kell létesíteni, mint amennyit a középtávú és távlati tervek előírnak. Az elkövetkező időszakban a nyárfát egyrészt cellulóze, vakfurnér, hámozott csomagolóanyag, másrészt fenyőhelyettesítőként fűrészlé, farost- és forgácslemez termelésére, illetve gyártására mind nagyobb mértékben be kell vonni. A fenti periódusban a nyárfatelepítés mennyiségét összhangba kell hozni a várható nyárfafogyasztással. A nyárfa szükséglet az elkövetkező időszakban bruttó fatömegben a következő: 1970. évben 1060 ezer m^3 , ebből cellulózfa 350 ezer m^3 ; 1975. évben 2250 ezer m^3 , ebből cellulózfa 650 ezer m^3 ; 1985. évben 4200 ezer m^3 , ebből cellulózfa 1530 ezer m^3 . Amennyiben a meglévő nyárasok átlagosan 14 éves vágáskorral és 22 m^3 /ha átlagnövedékkel termelhetők ki, akkor a fenti fatömeg természetéhez 140 142 ha szükséges. Ezzel szemben csak 114 377 ha vágásérett nyárasra számíthatnak. A hiány 25 765 ha. Ezek szerint a meglévő nyárasok nem fedezhetik az előírányzott nyárfafogyasztást. Ahhoz, hogy ez megvalósuljon, 1970. és 1971. évben — 14 éves vágáskorral és 22 m^3 /ha átlagnövedékkel számolva — 25 765 ha nyárust kell létesíteni, hogy ezek a telepítések 1984 és 1985-ben vágásra kerülhessenek. A 14 éves vágáskort és 22 m^3 /ha átlagnövedéket a következő szükséglet számításból kapták. A nyárasokat szerkezetük szerint 4 típusba sorolják. 1. vágáskor 12 év, átlagnövedék 20 m^3 , 24%; 2. vágáskor 12 év, átlagnövedék 30 m^3 /ha, 6%; 3. vágáskor 15 év, átlagnövedék 20 m^3 /ha, 56%; 4. vágáskor 15 év, átlagnövedék 15 m^3 /ha 14%. Amennyiben 12 és 15 éves vágáskorral, 20, illetve 30 m^3 /ha átlagnövedékkel számolnak, akkor a szükséges fatömeg fedezéséhez 12 éves vágáskor esetén 65 438 ha, illetve 5500 ha hiány, 15 éves vágáskor esetén pedig 29 437 ha hiány, illetve 18 492 ha nyár élőfakészlet mutatkozik. Ez azt jelenti, hogy csak a 15 éves vágáskorú és 30 m^3 /ha átlagnövedékű nyárasok fatermése fedezné az előírányzott nyárfafogyasztást. Az 1970—1985 időszakra számított nyárfatelepítés az 1985—2000 időszakra tervezett nyárfa felhasználásától függ. Az 1970—1985 periódusban az átlagos évi fafogyasztás évente előreláthatólag 10%-kal fog emelkedni. Amennyiben az 1985—2000. év közé eső időszakban évi 2%-os növekedéssel számolnak, akkor az évi nyárfafogyasztás 4 892 000 m^3 lenne. Ehhez 12 éves vágáskor és 20, illetve 30 m^3 /ha átlagnövedék esetén 20 383 ha, illetve 13 589 ha évi nyárfatelepítésre, 15 éves vágáskor és 20, illetve 30 m^3 /ha átlagnövedék számításával pedig 16 307 ha, illetve 10 871 ha évi nyárfatelepítésre lenne szükség. Amennyiben 14 éves vágáskorral és 22 m^3 /ha átlagnövedékkel számolnak, akkor az egy évre eső telepítési szükséglet 15 883 ha. A nyárfatermesztés gazdaságosságát többféle variációban számították, éspedig: vágáskor, átlagnövedék, telepítési-, fenntartási + védelmi + rezszi költségek alapján. Az egy ha-ra eső nyereség 1, 2 és 3% kamatláb, továbbá 6000 din. telepítési és 600 din. fenntartási = rezszi költség, illetve 10 000 din. telepítési és 1000 din. fenntartási = rezszi költség elkülönítése szerint, 12 és 15 éves vágáskor esetén a következő: 1. 12 éves vágáskor. a. 20 m^3 átlagnövedék: + 6500, + 5200 és + 3800 din., illetve - 3100, - 5200 és - 7600 din; b. 30 m^3 átlagnövedék: + 22 500, + 21 200 és + 19 800 din., illetve + 12 900, + 10 800 és + 8400 din. 2. 15 éves vágáskor. a. 20 m^3 átlagnövedék: + 11 900, + 10 900 és + 8900 din., illetve + 320, - 1400 és - 4800 din; b. 30 m^3 átlagnövedék: + 32 000, + 31 000 és + 29 000 din, illetve + 20 420, + 18 700 és + 15 300 din. 3. 14 éves vágáskor. a. 22 m^3 átlagnövedék: + 14 054, + 12 964 és 11 144 din., illetve + 3068, + 1234 és - 1866 din. A gazdaságosság döntő tényezője a fatömeghozam.

(Ref.: dr. Simon M.)

Rovatvezető: Király Pál

EGYESÜLETI KÖZLEMÉNYEK

Az Országos Erdészeti Egyesület Választmánya 1972. május 18-án ülést tartott. Dr. Madas András elnöki megnyitójában a magyar erdészetet ért arról a megbecsülésről tájékoztatta az ülés résztvevőit, amely szerint *Rakonczay Zoltán* tagtársunkat a kormány az Országos Természetvédelmi Hivatal elnökévé nevezte ki, *Halász Aladár* tagtársunkat pedig az ENSZ világszervezet FAO Európai Bizottsága alelnökévé választották meg. Egyesületünk mindkét tagtársunk felelősségteljes munkáját egyesületi-társadalmi vonatkozásaiban a felvetődő igények szerint segíteni igyekszik.

A választmányi ülés második napirendi pontjaként *Végyári Jenő* igazgató, a Tatai bányai Helyi Csoport elnöke adott tájékoztatást a tatai vándorgyűlés előkészítő munkálatairól, amelyet a Választmány tudomásul vett. Ezt követően *Király Pál* főtitkár előterjesztésében vitatta meg az ülés az új egyesületi alapszabályzat tervezetét. A tervezetett első ízben az elmúlt év októberében tárgyalta az előbbi elnökség. Az akkor elhangzott javaslatok alapján átdolgozott tervezetet a választmányi ülés 65 hozzászólása segítette tovább finomítani, korszerűsíteni. A választmányi ülés úgy határozott, hogy Egyesületünk életét meghatározó és a jövőt szolgáló alapokmány jelentőségére tekintettel a szükséges módosítás szövegi átvezetését a szerkesztő bizottságra bizza. A bizottság vezetője dr. Madas András, tagjai *Király Pál*, *Fekete Gyula*, *Ványai Sándor*, *Czebej Sándor*, dr. *Hauer Lajos*. A szerkesztő bizottság az alapszabály-tervezetet a tatai közgyűlés általi elfogadásra előkészíti.

Az erdészeti kutatás 75 éves jubileuma

A földművelésügyi miniszter 1897. évi 12 650. számú rendeletével erdészeti kísérleti állomásokot hívott életre s ezzel megindította a hazai szervezett erdészeti kutatást. A 75 éves jubileum megünneplésére folyó év szeptember 26—28-án kerül sor. Dr. *Gergely István* mezőgazdasági és élelmiszerügyi miniszterhelyettes állásfoglalása szerint az erdészeti kutatás 75 éves jubileumát és a Fagazdasági Műszaki Napokat együtt rendezik meg. Szeptember 26-án a Magyar Tudományos Akadémia Roosevelt téri székházának nagytérében jubileumi ülésre kerül sor, szeptember 27-én, 28-án pedig a jubileumi ünnepség jegyében és programjaként

Fagazdasági Műszaki Napok

lesznek. Ezek rendszeres megtartását dr. *Dimény Imre* miniszter az 1971. évi szék-szárdi műszaki napokon kezdeményezte azzal a céllal, hogy a fagazdaság műszaki fejlesztési problémáiról az erdő- és fagazdaságok, valamint faipari vállalatok vezetőit, illetékes dolgozóit évről évre rendszeresen tájékoztassák.

A jubileum évében a Fagazdasági Műszaki Napok megnyitása szeptember 27-én Sárvárott lesz, az Erdészeti Tudományos Intézet Kísérleti Állomásán, tudományos tanácsülés keretében. Ezt követően bemutatásra kerül a Sárvári Kísérleti Állomás, a kísérleti állomás bajti kísérleti telepe, a Szombathelyi EFAG bajti csemetekertje, majd a csipkerei erdőtömbben fahasználati bemutató lesz. Szeptember 28-án Szombathelyen a Nyugatmagyarországi Fűrészek új forgácsolóüzemének megtekintésére kerül sor. A rendezvény a bemutatók értékelésével ér véget.

Fakultatív programként lehetőség lesz a sárvári vár és Szombathely nevezetességeinek megtekintésére.

A fagazdasági szakmunkásképzés helyzetéről készített anyagot előterjesztés formájában május 22-én azzal küldte meg Egyesületünk *dr. Dimény Imre* mezőgazdasági és élelmiszerügyi miniszternek, hogy annak alapján rendelkezze ágazatunk e sürgető problémájának megoldásáról. Előterjesztésünkben annak adtunk kifejezést, hogy a korszerűen képzett szakmunkások hiánya az ágazat műszaki fejlesztésének gátjává vált. Az erdészeti számára — beleértve a termelőszövetkezeteket és az állami gazdaságokat is — jelenleg négy szakmunkásképző iskolán folyik a képzés, ahol azonban a korszerű oktatás több feltétele hiányzik. Elsősorban a gépállomány hiányos, illetve elavult. Az elsődleges faipar számára szakmunkásképző bázis egyáltalán nincs. A mostani helyzet egy hosszú időszak lemaradását tükrözi, amit a jelenlegi anyagi ellátottsággal nem lehet behozni. Az jelenthet megoldást, ha a központi keret ki egészítéséhez az érdekelt vállalatok is hozzájárulnak — belátva, hogy a korszerű szakmunkásképzés és továbbképzés a műszaki fejlesztés elengedhetetlen feltétele. Egyidejűleg felajánlottuk, hogy Egyesületünk szakembergárdája — ahol és amennyiben szükséges — szívesen vesz részt a megoldásban.

Ezzel kapcsolatosan Egyesületünk levélben megkereste *Fila Józsefet*, az Erdő- és Fagazdasági Egyesülés ügyvezető igazgatóját javasolva, hogy az Egyesülés igazgató tanácsa minél előbb tűzze napirendre a szakmunkásképzés ügyét. Egyesületünk a téma tárgyalásához a következő gondolatokat ajánlotta:

a) szakmunkásképzésünk korszerűsítése csak közös — főhatósági és vállalati — áldozatvállalással oldható meg;

b) az alapképzés a nemzeti vagyon része, ezért azt elsősorban központi forrásból kell megvalósítani, de a nagymérvű lemaradás miatt ehhez is vállalati támogatás szükséges. A továbbképzés fedezete vállalati forrásból teremthető elő;

c) a meglévő négy szakmunkásképző iskolán felül, vagy ezekből a legalkalmasabb helyen központi, gépes iskolát kellene szervezni, és sürgősen fel kellene állítani a faipari ifjú szakmunkásképzésnek legalább egyetlen bázisát is, mert e téren semmi utánpótlás nincs;

d) a továbbképzéshez célszerű igénybe venni a minősített gépeket, s e téren mind az ERTI, mind az MGI segítségével számolni lehet;

e) a szellemi és anyagi javak koncentrációja érdekében össze kell kapcsolni az iskolák és érintett gazdaságok érdekeltiségét; ennek érdekében:

— a területileg illetékes erdészeti nyilvántartás „tanulmányi erdészetté”;

— a területileg illetékes erdő- és fagazdaság igazgatóhelyettese az iskolákban is töltsön be igazgatóhelyettesi feladatokat, az illetékes erdészeti vezető pedig a gyakorlati oktatás irányítását végezze (a gyakorlatokat az üzemi érdekekkel kell összehangolni, de begyakorló területeket is ki kell jelölni);

— létre kell hozni „területi szakmunkásképző tanácsot”, amely a MÉM Szakoktatási Felügyelőség, az OEE Oktatási Bizottsága, az iskola igazgatójának, valamint a beiskolázási körzethez tartozó vállalatok igazgatóhelyetteseinek részvételével alakulna. Ennek lenne feladata a területi képzési és továbbképzési tervek kidolgozása, az anyagi javak legcélrányosabb felhasználásának tervezése, a rendszeres szakmai ellenőrzés stb.;

f) az előbbiek jogi, gazdasági, működési feltételeit az illetékes szervekkel együtt kell kidolgozni;

g) a központi és vállalati forrásból származó javak kezelését, elosztását az ES végezhetné a felügyeleti szervek és az Igazgató Tanács határozatai alapján.

*

A Faipari Tudományos Egyesület Műszaki Tudományos Bizottsága véleményezés és kiegészítő javaslat megtétele céljából Egyesületünknek megküldte a „Gyártási kooperáció kiszélesítésének lehetséges irányai a bútór-, épületasztalos- és fűrészelmeziparban” című munkabizottsági zárójelentést.

A jelentés áttanulmányozása, majd a Fahasználati Szakosztály, valamint a Műszaki Fejlesztési Bizottság vezetőjével való megvitatás után a kialakult véleményt, illetve javaslatot Egyesületünk levelében eljuttatta a FATE elnökének.

*

Egyesületünk meghívására dr. Gerhard Olschowy professzor, a bonni Vegetáció-ismereti, Természetvédelmi és Tájgondozási Szövetségi Intézet igazgatója 1972. május 17—20. között Magyarországon tartózkodott. Az Erdők Közzjéleti Szakosztálya néhány tagjának kíséretében rövid tanulmányutat tett a Pilisi Állami Parkerdőgazdaság területén, ahol dr. Madas László igazgató ismertette a gazdaságot és bemutatott néhány közzjéleti objektumot. Egyesületünk elnöke, dr. Madas András fogadta a professzort az Egyesületben, mely alkalommal mintegy 12 szakember bevonásával baráti beszélgetés keretében adott tájékoztatást intézete munkásságáról. Látogatása során előadást tartott „Az erdők igénybevétele és hasznosítása, különös tekintettel közzjéleti szerepére” címmel. A nagy érdeklődéssel kísért előadás után — melynek 150 hallgatója volt — a professzor kb. 50 színes diafilm vetítésével illusztrálta az előadásban felvetett gondolatokat és a környezetvédelem érdekében alkalmazott erdészeti megoldásokat.

*

Az MTESZ Tudomány- és Technikatörténeti Bizottsága „A hazai természettudományi és technikatörténeti kutatások helyzete” témakörben konferenciát rendezett. Az Egyesületünket érintően a beszámolót dr. Csőre Pál, az Erdészettörténeti Szakosztály vezetője tartotta.

*

Az Erdőfeltárási Szakosztály ülése megvitatta az „Erdészeti útépités és útfenntartás gépesítésének fejlesztése” c. tanulmányt, Haják Gyula előadásában. A megvitatásra előterjesztett tanulmány csak az egyes útépitési és fenntartási munkafolyamatok gépesítésére vonatkozó megoldási vázlatokat tárgyalta az élőmunka-ráfordítás további csökkentésének messzemenő figyelembevételével. Az erdei útépitésben és fenntartásban foglalkoztatott állandó munkások száma 800—850 főre tehető. A beruházási munkák kivitelezésében 500—550 fő dolgozik, a fenntartási feladatokat pedig 200—250 fő látja el. A szervezeti forma jelenleg nem egységes, mert a beruházási és korszerűsítési munkákat vagy a műszaki erdészet építési részlege, vagy önálló építésvezetőség végzi, míg az útfenntartással kapcsolatos teendőket a gazdálkodó erdészetek hajtják végre. Az erdőgazdálkodásban általánosan jelentkező munkaerőhiány feltehetően az erdőfeltárási munkák kivitelezésében is érezteti hatását. Ennek alapján számolni kell azzal, hogy a növekvő erdőfeltárási feladatok végrehajtása extenzív módon, tehát a fizikai dolgozók létszámának emelésével nem lesz megoldható. Elsősorban ez a körülmény teszi szükségessé az erdőfeltárási gépi technológiájának fejlesztését. A fejlesztés irányát — ellentétben a korábbi szemlélettel, mely a gépesítést az erdőgazdasági munkákban foglalkoztatott erőgépeknek adapterekkel való felszerelésével kívánta megoldani — a termelékenység növelése miatt a nagyobb teljesítményű, korszerű konstrukciójú és üzembiztosabb speciális útépitő gépek beszerzése jelentheti. A nagyobb kapacitású gépek alkalmazásától várható eredmények (komplex gépesítés, kézi munkaerő pótlása, gazdaságosabb építési eljárások, hatékony útfenntartás stb.) biztosításának előfeltétele viszont a kivitelezés magasfokú szervezethez, az időjáráshoz és egyéb akadályozó körülményekhez való alkalmazkodás, a rugalmasság, továbbá a magasabb üzemóraköltségű gépek állandó és folyamatos foglalkoztatása. Minthogy az új gépek nagyrésze egyaránt alkalmas az építési és a fenntartási munkák végrehajtására, célszerűnek látszik e kettős feladat ellátását egy kiviteli szervezet keretén belül megoldani, vagyis önálló egységként működő építésvezetőséget létrehozni.

*

Az Erdőhasználati Szakosztály a Vértesi EFAG pusztavámi üzemében tartotta második ülést. Itt Végvári Jenő igazgató tartott ismertetést a hosszúfás fakitermelési rendszer bevezetésének lehetőségeiről a Vértesi EFAG területén. A tájékoztató után a Szakosztály tagjai a helyszínen tanulmányozták a pusztavámi fejlesztést, ahol Zsilvölgyi László műszaki osztályvezető ismertette a felkészítő- és feldolgozó üzem technológiáját.

A vágástéri munkában alapfeltétel a térbeli rend. A döntés, gallyazás, elődarabolás Stihl fűrészekkel történik. A vágástéri anyagmozgatást csőrös emelőlapos traktorral végzik (30—60 LE). Az elődarabolásnál két szempontot tartanak szem előtt: 1. a hosszú fa legalább 6 m és legfeljebb 12 m legyen; 2. a hosszú fát a célszerű

határig egyenesíteni kell. Rakodón a kiközelített anyagot fafaj és méret szerint elkülönítve tárolják. A hosszú fa elszállítása a Vértesi EFAG-ban kialakított Zil 130 G-vel történik. A felkészítő telepen bakdaru, transzportőrök, daraboló láncfűrész, Cambio 70—35 tip. kergeszögép, targoncák vannak technológiai sorba állítva.

Halász Aladár, Földes Sándor, dr. Pankotai Gábor, dr. Szász Tibor, Németh László, Kárall János, Murányi János és Bartucz Ferenc hozzászólása alapján a Szakosztály véleménye az, hogy a fejlesztésnek ilyen volumene erőn felüli megterhelést jelent a fagazdaságoknak. A legnagyobb elismerés illeti a rendkívüli fejlesztést végző vállalatokat. Javasolják, hogy az ilyen természetű fejlesztés (manipulációs telep, feldolgozó üzem, szárítás továbbfeldolgozással) MEM műszaki fejlesztési hozzájárulással legyen végezhető. A fejlesztés gazdája az Erdészeti Tudományos Intézet, Faipari Kutatóintézet és az Erdőterv legyen.

A Szakosztály harmadik munkaértekezletét és szakmai bemutatóját a Gemenci Erdő- és Vadgazdaságban, valamint a Mohácsi Farostlemezgyárban tartotta. Tárgyalásra kerültek Bartucz Ferenc szakosztálytitkár irányításával a fahasználati (fakitermelési és fafeldolgozási) ágazat jelenlegi helyzetének elemzése és fejlesztésének főbb kérdései, a termelés műszaki színvonalának permanens növelése, a gyártás- és gyártmányfejlesztés, a hatékonyság fokozása, a munkakörülmények javítása.

*

Az Erdészeti Gazdaságtani Szakosztály fafeldolgozás jövedelmezőségének vizsgálatára alakult munkabizottsága *dr. Szabó Károly* vezetésével megbízatásának megfelelően elkészítette elemző munkáját a következő kérdésekre: milyen elszámolási rendszerben választható el a fafeldolgozás jövedelmezősége a fahasználati jövedelmezőségétől; ebben a rendszerben az erdő- és fafeldolgozó gazdaságok ipari tevékenységének mi volt a jövedelmezősége 1971-ben; milyen jövedelmezőségi szint biztosítaná a műszaki fejlesztés pénzügyi alapjait; milyen termékstruktúra-változás emelné a jövedelmezőséget; adott árrendszer mellett milyen gazdasági szabályozó-változás biztosítaná az ipar intenzív fejlesztésének lehetőségét, s ezáltal a tágabb értelemben vett munkatermelékenység emelkedését.

A témakifejtéssel kapcsolatos teendőkre megbeszélést hívtak össze.

*

Az Erdészettörténeti Szakosztály ülését Sopronban tartotta. Az ülésen megvitatták *dr. Hiller István* előadását, amelyet „A magyar erdészeti könyvtárügy” címmel tartott, majd *Zakar János* „Az 1778. évi Máramaros Erdőrendtartás” című dolgozatát. Az ülés továbbiakban szakosztályi ügyet tárgyalt.

*

A Műszaki Fejlesztési Bizottság számítástechnikai albizottsága összejevetelén *Király László*, az albizottság vezetője ismertette a kialakult elképzeléseket.

Az ülésen összefoglalták az erdészeti gépi adatfeldolgozás jelenlegi helyzetét és fejlődési lehetőségét. Ennek lényeges eleme, hogy a tárca számítástechnikai tervében erdészeti feladatokra számítógép beállítása 1976-ban várható. Az előkészületek folynak, az erdőrendezés már lyukkártyarészleget létesített öt géppel, de jelentős elmaradás mutatkozik a vállalati vonalon. Az Albizottság sürgős feladatnak tartja az erdészeti ágazati számítóközpont életrehívását. A számítóközpont feladata valamennyi erdészeti intézmény és vállalat számítógépes munkájának elvégzése. Ennek megfelelően közös gép beszerzése indokolt. A számítóközpont első nagy feladata, hogy az ország erdőállományáról létrehozzon egy olyan részletes, gépi úton gyorsan hozzáférhető, évente aktualizálható adattárat, amely valamennyi résztvevő erdészeti szerv számára bármikor rendelkezésre áll. A bázisadattár létrehozása után az erdőrendezési adatfeldolgozás volumene lényegesen csökkenni fog, s fokozatosan átadja a kapacitás jelentős részét az időközben elkészített egyéb vállalati és intézeti adatfeldolgozási feladatokra.

*

Az Erdei Vasutak Szakosztálya ülést tartott. Ezen *Fodor Péter* tartott előadást „Az Ipolyvidéki Erdő- és Fafeldolgozó Gazdaság kezelésében levő Állami Erdei Vasutak Királyréti üzemének, mint korlátolt közforgalmú vasútnak szerepe a szabadszombatokon” témakörben. Felkért hozzászóló *Szalay Endre* kiegészítő tájékoztatása után ismertette a Gazdaság jövőbeni célkitűzéseit a hazai turizmus fejlesztése során az erdei vasútüzem szükségszerű korszerűsítésével. *Bajcsy Endre* javaslatot tett a

vasútüzemek vonalfőnökeinek és a vasúti szakfelügyelőknek magasabb szintű továbbképzésére, hasonlóan az erdészetvezetők és a műszaki vezetőknek egyetemünkön történő továbbképzéséhez. A szakosztály a javaslatot elfogadta, a továbbképzés megtartásának lehetőségére, az előadókra vonatkozóan az elnökség felé előterjesztéssel él.

A helyi csoportok életéből

A **MÉM Csoport** központi előadás keretében vitatta meg *dr. Majer Antal* „Új irányzatok az erdőművelésben, különös tekintettel az állománynevelések racionalizálására” című dolgozatát. Előadó vázolta azokat a biológiai törvényszerűségeket, amelyek nélkül nem lehet helyesen tervezni és végrehajtani a gyakorlati erdőművelési munkákat. Az erdőművelési munkák rendkívül eltérőek a gazdasági erdők négy élesen elkülöníthető csoportjában (természetes, természetszerű, ültetvényeszerű, faültetvény). Felhívta a figyelmet arra, hogy Magyarország erdeinek közel 50%-a a távolabbi jövőben is a természetes és természetszerű erdők csoportjába fog tartozni és a faültetvények nem haladják meg az 5–6%-ot. Rámutatott arra, hogy a természetes és természetszerű erdőkben az egyedek differenciálódása nagymértékű és bűn lenne ezt nem kihasználni gazdasági célok elérése érdekében is. E törvényszerűségek figyelembevételével kell megtervezni és végezni az állománynevelési munkákat, melyekre konkrét adatokkal is szolgált. A hozzászólók kifejtették, hogy az ökonómiai osztályozás és az új erdőnevelési utasítás azt kívánná meg, hogy a hallottakat a gyakorlat számára finomítani, illetőleg részletesebbé kellene tenni, esetleg a termőhelyi osztályok függvényében.

*

Az **ERDÉRT Csoport** és a Mohácsi Farostlemezgyár Mohácson egésznapos, gyárlátogatással egybekötött ankétot rendezett. Az ankéton megjelent *Méri Sándor*, a mohácsi városi pártbizottság titkára, *Nagy Tibor*, a városi tanács elnökhelyettese, *Róka Pál*, a FATE elnöke. Az ankétot megnyitotta és bevezetőt mondott *Csötönyi József*.

Az ankéton *dr. Fáy Mihály* „A hazai farostlemezgyártás története és fejlesztési feladatai”, *dr. Amrik László* „Különböző felületkezelési eljárások a farostlemezgyártásban és a felületkezelt lemezek felhasználásának előnyei a hagyományos lemezzel szemben”, *Pap Ferenc* „A farostlemez jelenlegi felhasználási területei, a jövőbeni perspektívák és a felhasználás különböző kérdései”, *Halász*

László „ERDÉRT—MOFA kapcsolatai és az ERDÉRT szerepe a farostlemez forgalmazásában”, *Szenes Endre* „A farostlemez világpiaci helyzete”, *Zágoni István* „A farostlemezek nemzetközi helyzete a faalapanyagú lemezek körében (termelés, felhasználás)” címmel tartottak előadást. Az ankéton felszólalt *Róka Pál*, *Dessewffy Imre*, *Halász László*, *Zombori János*. Az ankét munkáját értékelte és zárszót mondott *dr. Fáy Mihály*.

*

A **Pest megyei TSZ Csoport** az időszéri egyesületi kérdések megbeszélésére taggyűlést hívott össze. A taggyűlést felhasználták arra is, hogy a tsz-ek másodlagos fafeldolgozó tevékenységének szakmai elősegítése érdekében továbbképző jelleggel ismertessék a MÉM Termelési és Műszaki Fejlesztési Főosztálya idevonatkozó tanulmányát. Szükségesnek tartották megvitatni a tsz-erdések kulcsproblémáját az erdősírtési hitelkereteket illetően.

A csoport a budapesti, az egri, a debreceni állami erdőrendezőiségek és a Pest megyei Tanács VB Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Osztálya közreműködésével ankét keretében zárta le a fásítási hónapot. Ezen *Fekete Gyula* „Erdőtelepítések a környezet védelmében”, *Balász István* „Erdősítések, fásítások társadalmi bázisának kialakítása Pest megyében” címmel előadást tartott.

*

A **Balassagyarmati Csoport** a Királyréti erdészeti szénpataki kerületében szakmai bemutatót szervezett az itt folyó véghasználat kitermelési, közelítési, szállítási módszereinek tanulmányozására. *Kotány György* ismertette a bemutató célját, a munkálatok alkalmazásának területeit, a gépesítés jelenlegi helyzetét és a további lehetőségeket. *Szabó István* „A királyréti erdészeti fatermelési, közelítési, szállítási módszereinek ismertetése” címmel tartott előadásában részletes tájékoztatást nyújtott az üzemtervi adatokról, a szállítás és komplex termelés alkalmazott módszereiről, a választékolásról, a D—4—K-s vontatás előnyeiről és hátrányairól. *Janicsek Dezső* az ernyős meg-

bontások alkalmazott módozatait ismertette, majd bemutatta a közbenső rakodók manipulációs munkáit. A látottak alapján *Tóth Agoston* zagyvapálfalvai erdőszervező felhívta a figyelmet a vég-használati jelölések fontosságára a meglevő újulat megóvása szempontjából. A szakmai bemutatón *Makóy Oszkár* értékelte, aki többek között a népgazdasági szabályozók jelenlegi módszereiről és hatásairól is tájékoztatta a résztvevőket.

*

A **Békés megyei Csoport** vezetőségi ülésén *Szabados József* titkár ismertette annak a beszámolóinak az anyagát, amely az MTESZ helyi szervezete elnökségi ülésére állított össze. A beszámoltatás alkalmával az MTESZ helyi elnöksége csoportunk munkájáról elismerően nyilatkozott, azt jónak értékelte.

*

A **Budakeszi Csoport** az erdőgazdálkodási, fafeldolgozási és vadgazdálkodási módszerek tanulmányozására Munkácsra tanulmányutat szervezett. A munkácsi Erdőgazdasági és Faipari Kombínát vezetőségével megállapodtak az évenkénti kölcsönös tapasztalatesere létesítésére, vadgazdálkodási együttműködésre, valamint 1 ha területen a budakeszi arborétumban a munkácsi arborétum fafajainak megtelepítésére.

*

A **Debreceni Csoport** szakbizottsági alakuló ülést tartott. Öt szakbizottság alakult a következők szerint.

1. **Jóléti erdőgazdálkodási és természetvédelmi szakbizottság.** Vezetője *Nagy Antalné*, tagjai *dr. Tóth Béla*, *Oláh Zsigmond*, *Nagy Júlia*, *Kovács Mihály*, *Kapusi Imre*, *Szemerédy Miklós*, *Sipos Géza*, *Nemes József*. Munkatervük: A szakbizottság munkájáról megírandó közös cikk AZ ERDŐ számára; helytörténeti jelentőséggel bíró műemlékek felkutatása (Zeleméri vár, Guthi templom, Álmosdi park stb.); Debrecen távlati zöldvezetési tervének ismertetése; Debreceni Nagyerdő elkészült rekonstrukciós tervének ismertetése; Az erdőpuszták bekapcsolási lehetősége Debrecen jóléti erdőgazdálkodásába, az erdővel szembeni üdülési igény felmérése; A jóléti erdőgazdálkodási központ kialakítása az erdőpusztán, jóléti objektumok elhelyezése, vízrendezés, erdei sétautak kiépítése, tanösvények, útjelzések. A jelen állapot rögzítése, átalakítási lehetőségek a jóléti igények figyelembevételével. Gazdaságossági számítás a tanulmányterv alapján, a jóléti és üdülési erdőgazdálkodás propagálásának

módszerei, vadgazdálkodás és a jóléti erdőgazdálkodás a jövőben; járási székhelyek és átmenő forgalmú utak esztétikai igényeinek felkutatása, vizsgálata; Hajdú-Bihar megye természetvédelmi területeinek vizsgálata, javaslat új területek védetté nyilvánítására.

2. **Erdő- és erdőszertörténeti szakbizottság.** Vezetője *Balogh Béla*, tagjai *Kornis János*, *Nagy Antalné*, *Nagy Antal*, *Horváth Elek*, *Lesznyák József*, *Kapusi Imre*, *Mészáros István*, *Bodó Elemér*, *Kathy Sándor*. Munkatervük: Hajdú-Bihar megye és Debrecen erdőszertörténetének feldolgozása; idős, nyugdíjas vagy nyugdíjkorhoz közelálló erdészek megnyilatkoztatása hangrögzítéssel.

3. **Erdőművelési szakbizottság.** Vezetője *Pataki Károly*, tagjai *Puskás Pál*, *Szemerédy Miklós*, *Kapusi Imre*, *Széles Vencel*, *Dóró Katalin*, *Tarr József*, *Fenyvesi János*, *Kathy Sándor*. Munkatervük: Hajdú-Bihar megyében az erdőművelés fejlődésének történeti áttekintése fafajpolitikai kérdésekben, agrotechnikai fejlődésben, telepítési hálózat alakulásában.

4. **Fahasználati szakbizottság.** Vezetője *Öry András*, tagjai *Puskás Pál*, *Szilágyi István*, *Tiliczky Sándor*, *Kalmár Lajos*, *Orvos József*, *Dóró Sándor*, *Vigh Sándor*, *Lackó Bálint*, *Gábor Imre*. Munkatervük: A fahasználati és a fagyártmánytermelési szakmunkások műszaki továbbképzése, illetve kiképzése tekintettel a kiöregedés miatt mutakozó utánpótlási problémákra; gépi rakodás és faanyag szállítás-szervezés témája a vágástér rendjének kialakításától a vagon berakásáig, illetve feldolgozó üzem tároló telepén történő lerakásig; a fahasználat fejlődésének történeti áttekintése Magyarországon, illetve az alföldi erdőkben.

5. **Erdőrendezési szakbizottság.** Vezetője *Nádor József*, tagjai *Gábor Gusztáv*, *Szabó József*, *Hárnsai Ferenc*, *Kovács Nagy Akos*, *Fenyvesi János*, *Soós Gyula*. Munkatervük: A jelenlegi fatermési táblák felülvizsgálatához, esetleg korrigálásához, valamint új fatermési táblák készítéséhez fatömegbecsléseket végeznek elsősorban fenyő és nemes nyár állományokban. A mérési eredményekről AZ ERDŐ-ben annak idején beszámolnak. A szakbizottság a Debrecen város területén levő erdők zöldvezetési erdővé való átalakításának erdőrendezési problémáit megvizsgálja és szükség szerint egy átfogó átalakítási tervet készít.

*

Az **Egri Csoport** az OEE Oktatási Bizottságával közös rendezésben a „Dobó István” Erdészeti Szakközépiskolában előadássorozatot szervezett. Előadást tartottak *Jáhn Ferenc* „Korszerű anyagmoz-

gátás", dr. Kovács Jenő „Kérgező- és aprítógépek, valamint a Ruho (évgyűrűk menti) fűrészelés technológiája", dr. Tóth Béla „Szikestalajokon történő erdőtelepítés" címmel. Az előadások és a kérdésekre adott válaszok után, tekintettel arra, hogy a helyi csoport patronálást vállalt a Szakközépiskolával, klubszerű kötetlen beszélgetés alakult ki az előadó szakemberek, a tanárok és az ifjúság között.

*

A **Kecskeméti Csoport** dr. Tóth Károly vezetésével a Csalánosi parkerdőbe zöldövezeti bemutatót szervezett. Kecskeméten a város zöldövezeti fásítása a legutóbbi évekig lassan haladt előre. Ezért a csoport időszerűnek tartotta, hogy a városi tanács vb vezetőivel közösen szakmai bemutatót tartsanak Kecskemét határában. A bemutatón a város vezetői Reile Géza tanácselnök vezetésével vettek részt. A résztvevők megtekintették a város eddigi zöldövezeti erdősítéseit, fásításait, összesen mintegy 100 ha-t Csalánosban, Muszályban és Széktőn, majd az 1972 tavaszán létesített 223 ha-os fásítást a Nyomási legelőn és a Magyar-Szovjet Barátság Tsz szennyvíz-hasznosítási fásítását. (Ezek megvalósítására ez évben 3 millió Ft célcsoportos keret áll rendelkezésre.) Megbeszélték a távlati terveket, mely szerint 1975-ig még 800 ha, 1985-ig további 3000 ha zöldövezeti fásítást végeznek a város határának különböző részein. Ezzel Kecskemét erdősültsége a jelenlegi 4%-ról 14%-ra fog emelkedni. A helyszíni bemutató és a bejárás tapasztalatai alapján az 50 ha-os Csalánosi parkerdő berendezési költségeire 100 ezer Ft-ot a helyszínen megszavazott a VB.

A csoport a Közlekedéstudományi Egyesület helyi szervezetével közösen ankétot rendezett, amelyen Procházka Miklós, a Közúti Közlekedési Tudományos Kutató Intézet főmérnöke „A közúti hófogó erdősávok a közutak és a mezőgazdasági földek védelmében" címmel előadást tartott. Bács-Kiskun megyében a felmérések szerint mintegy 186 km hosszban szükséges hófogó erdősávból mindössze ennek 5%-a van készen. Telente évről évre sok millió forintot fordítanak hóakadályok, hófúvások eltávolítására, de jelentős összegű az a kár is, amit a hó

az utak rongálásával okoz. A hóakadályok képződésének a megelőzése a legmegfelelőbb út. A mesterséges hősövények drágák és nem tartósak. E célra legjobban a hófogó erdősávok felelnek meg, különösen ha megfelelő útszakaszon, a kívánt helyen, több alkalmas fafajjal, elegyaránnyal, szerkezettel, hólerakó sáv meghagyásával vannak telepítve. A hozzászólások során Bognár József a hófogó erdősávok csemeteszükségletét javasolta előre megtervezni. Mihályka Tibor a szikes területek problémáira hívta fel a figyelmet, Darabos István a hófogó erdősávok vadászati jelentőségével egészítette ki az előadást. Az ankét helyszíni bemutatóval ért véget, amikor is a résztvevők megtekintették a szeged-bajai útvonal mentén telepített hófogó erdősávokat.

*

A **Mátrafüredi Csoport** vezetőségi ülésen tárgyalta meg munkatervét eddigi végrehajtását, az OEE titkári értekezlete anyagát, az alapszabály tervezetét, majd Németh Gyula titkár tájékoztatta a vezetőséget az MTESZ VIII. Küldött Közgyűléséről. A munkabizottságok feladatainak növekedése miatt azokat a következők szerint szervezték át. 1. *Szakmai továbbképzéssel foglalkozó munkabizottság.* Tagjai: Hangyál Tibor, Miklósi Lajos, Holló Vilmos. 2. *Erdészeti propaganda munkabizottság.* Tagjai: Bernáth Kálmán, Dala László, Kozék Gyéza, Enyedi Ervin, Pálffy Tihamér, Szőlősy György. 3. *Termelőszövetkezeti erdészek érdekképviselői munkabizottsága.* Tagjai: Juhász Imre, Tóth Alajos, Szőlősy György, Pálffy Tihamér, Hasznosi István, Csoór Miklós.

A munkabizottságok tagjai egy-egy feladat elvégzésére vezetőt maguk választanak és a továbbiak során a végzett munkájukról a kibővített vezetőségi ülésen számolnak be. A vezetőségi ülésen Hangyál Tibor a felügyelőségeken „környezetvédelmi felügyelő"-i státusz szervezését vetette fel.

*

A **Miskolci Csoport** a Borsodi Műszaki Hetek rendezvénysorozata alkalmából előadás-sorozatot és szakmai bemutatót szervezett. Előadást tartott dr. Szabó Imre „Munkaviszonyom ügyei, bajai", dr. Solymos Rezső „Erdeifenyő állomány-"

Hosszabb gyakorlattal rendelkező erdőmérnök, vagy faipari mérnök képesítésű dolgozót keresünk a Mecseki Erdő- és Fafeldolgozó Gazdaság központjába, Pécs székhellyel, ahol lakást is biztosítunk. A beosztást és fizetést személyes megbeszélés alkalmával rendezzük.

Címünk: Mecseki EFAG, Pécs, Rét u. 8. sz.

ink fatermési és állományszerkezeti viszonyai Magyarországon”, dr. Csesznák Elemér „A technikai forradalom hatása az erdőművelésre” címmel. A szakmai bemutatót a Hutavölgyi erdészet területén tartották, ahol Kovács Dénes „Gyorsannövő fenyőink jelentősége és tapasztalatai a Vadaskerti példák alapján” témakörben elhangzott előadása után bemutatta az erdészet legnagyobb duglászos, sima-, vörös- és jegenyefenyő-félésekből álló állományokat. A bemutató feletti értékelést Emry János tartotta.

*

A **Nagykanizsai Csoport** a Hazafias Népfront Városi Bizottsága, a nagykanizsai Városi Tanács V. B. és az Erdőfelügyelőség közös ankétot szervezett. Plander József „A nagykanizsai parkerdő ismertetése” és Ivanics József „A sagóti autósipihenő ismertetése” címmel tartott előadása után az Alsóerdő és a Sagóti erdő területén bemutatásra kerültek a tervezett létesítmények helyei, az elkészült műszaki létesítmények (erdei bútorok, esőbeálló, szalonnasütők stb.). Az ankéton elhangzott ismeretterjesztő előadások és a bemutatók hasznosnak bizonyultak a városi közvélemény formálása szempontjából.

*

A **Pilisi Csoport** fahasználati munkabizottsági ülésén dr. Madas László tartott vitaindító előadást „A hosszúfás anyagmozgatásban alkalmazott és alkalmazásra kerülő gépek, A központi felkészítő helyek gépei” címmel. Az előadó többek között rámutatott, hogy a korszerű technológia alapvetően fontos feltétele a technológiai fegyelem betartása. Az ülésen részletesen elemezték az eddigi tapasztalatokat és meghatározták a jövőben érvényesítendő szempontokat. A Csoport oktatási munkabizottsága ülésén Csada Ferenc a kerületvezető erdészek 1972. évi szakmai továbbképzésének módszereit ismertette. A továbbképzést az MTESZ keretén belül tervezik a parkerdőgazdaság pilismaróti üdülőjében egyhetes időtartammal.

*

A **Sárospataki Csoport** rendezvényén Rakonczay Zoltán előadást tartott „Az erdőrendezés feladata a fagazdaság fejlődésében, a szomszédos országok erdészeti szervezeti formáinak ismertetése” címmel.

Az erdészeti feladatok lebonyolítására Magyarországon a hatósági, szakmai és gazdasági hármas tagozódás vált be a

legjobban. Ezt figyelembe véve, a sok erdőt kezelő szerv egységes erdészeti irányítása és a hatósági előírások, valamint a tartamos erdőgazdálkodás szabályainak betartatása az erdőrendezőségek fő feladata. Jelenlegi feladatkörük a jövőben bővíthet.

Zathureczky Lajos előadást és gyakorlati bemutatót tartott az erdősítésekben alkalmazott vegyszeres gyomirtásról. Az üzemi kísérletek során az erdősítések ápolásához a Buvinol vált be legjobban. A vegyszer alkalmazásánál igen fontos az előírás szerinti pontos adagolás. A bővebb adag kárt okoz, a hiányos adagolás eredményt nem ad. Fontos a vegyszerezés időbeni végrehajtása. Költségek tekintetében 10–20%-kal olcsóbb a vegyszeres ápolás a hagyományosnál.

*

A **Szolnoki Csoport** taggyűlésén Cegléden V. Szabó Ferenc titkár ismertette az Egyesület célkitűzéseit és feladatait.

*

A **Veszprémi MÉM Csoport** a Pilisi Parkerdőgazdaság területére tanulmányutat szervezett a közjóléti létesítmények tanulmányozására, azzal a céllal, hogy a leszűrt tapasztalatokat hasznosítsák a Veszprém megyében kialakítandó Balaton és Bakony közjóléti tájegységeknél. A bemutató vezetője Radványi László volt.

*

A **Vértesi Csoport** Pusztafő—Sikárosra szakmai bemutatót szervezett, ahol a kivitelezés alatt álló hosszúfás technológiás alsó rakodót és az Esterer fűrészüzemet mutatta be a Gazdaság dolgozóinak. Előbb Zsilvölgyi László ismertette az egyes objektumokat és a folyó munkálatok jellegét. Ezután dr. Visy Géza adta elő a beruházás volumenének, gazdaságosságának főbb jellemzőit, valamint a kapcsolódó szervezési terveket. A vita során sokoldalúan megvitatásra kerültek a beruházás kisebb, de lényeges kérdései is. A bemutatót részt vett Bihary Ferenc, a MEDOSZ Megyei bizottság titkára is.

*

A szakmai továbbképzés keretében a helyi csoportokban a következő előadásokat tartották:

Budapestén Cseri Zoltán „Gomba cellulózok”, Oros Gyula „Az induktív enzimszintézis szerepe az alacsonyrendű gombák morfogenezisében”, Gyarmati Béla „Faanyagvédőszerek vizsgálatának és alkalmazásának egyes kérdései”, dr.

Ubrizsy Gábor „Megemlékezés dr. Husz Béláról (1892—1954) mint mikológusról”, dr. Pagony Hubert „Előzetes adatok az erdőn tárolt faanyag víztartalma és a gombafertőzés összefüggéseiről”, dr. Ig-mándy Zoltán „A nátriumpentaklórfenol felhasználása a faanyagvédelemben”, Tuboly László „Újabb kutatások a do-hányperonoszpóra kórokozójával”, dr. Elekes István „Az 1969-ben végrehajtott erdőgazdasági és faipari átváltozások és azok közgazdasági okai, vállalati árpoli-tika, önálló elszámolás”, „Erdészeti Köz-gazdaságtani kérdések”.

Balassagyarmaton dr. Gál János „Az Erdészeti és Faipari Egyetem helyzete, munkája”, „1971. évi IUFRO Kongressz-szus az USA-ban”, „Észak-amerikai él-ménybeszámoló”.

Egerben Rácz József „Vontatósörölős anyagmozgatás”, dr. Szepesi László „A fakitermelés gépesítésének eddigi ered-ményei és a továbbfejlesztési lehetősé-gek műszaki gazdasági mutatói”.

Esztergomban dr. Kocsmár Ferenc „Az erdőgazdaságok belső szervezetének fej-lesztése”.

Győrben dr. Pankotai Gábor „Korsze-rű fafeldolgozó üzem létesítése lombos fafajaink feldolgozására”.

Keszthelyen Cornides György „Fej-lesztési tervek korszerű módszerek fel-használásával”.

Miskolcon dr. Majer Antal „Új irány-zatok az erdőművelésben”, dr. Solymos Rezső „Az erdeifenyő, feketefenyő és lucfenyő fatermési és állományszerkeze-ti viszonyai Magyarországon”.

Nagykanizsán Zágony István „Az erdő-gazdálkodás és fafeldolgozás kapcsolata és újabb irányzatai”.

Nyíregyházán dr. Bencze Lajos „Vad-gazdálkodás helyzete Magyarországon”, dr. Gál János „Erdész szemmel az Egye-sült Államokban”, dr. Herpay Imre „Er-dőgazdálkodás és technika Svédország-ban”, dr. Szontágh Pál „A nemesnyárák betegségei, kártevői és a kárelhárítás lehetősége”, dr. Kecskés Mihály „A ta-lajmikrobiológia néhány erdészeti vonat-kozása”.

Pusztavacson Rakonczay Zoltán „Üzemtervek készítése, erdők ökonómiai osztályozása s az ezekkel kapcsolatos üzemi-erdőrendezőségi összhang megte-remtése”.

Szegeden Halász Aladár „Közgazdasági szabályozók hatása a fagazdaságban” dr. Keresztesi Béla „Erdőesztétika”.

Tamásiban Fekete Gyula „Környezet-védelem és erdőtelepítés”, Kuthy Timót „Hidegágyas csemetenevelés eljárása és tapasztalatai”.

Tatabányán dr. Csesznák Elemér „Az erdőművelés racionalizálásának célja és lehetősége”.

Veszprémben (MN) dr. Radó Gábor „A fahasználat technikai és technológiai fej-lesztésének irányelvei” címmel.

Személyi hírek

Nyugdíjazás: Répássy László előadót negyvenéves erdészeti szolgálata után ba-ráti körben búcsúztatta a Baranya me-gyei helyi csoport nyugalombavonulása alkalmából.

Halálozás: Lakatos József erdőmérnök 73 éves korában Pécsen elhunyt. Nyu-galombavonulása előtt a pécsi Erdőren-dezőség vezetője volt.

A lapban megjelent tanulmányok szerzői:

Prof. Kazimierz, Czereyski osztályvezető, Erdészeti Kutató Intézet, Krakko; mgr. ing. Marian, Czuraj osztályvezető, Állami Erdők Főigazgatósága, Varsó; Gál István igazgatóhelyettes, Erdészeti Szakközépiskola, Sopron; dr. ing. Sta-nislaw, Kasprzyk a LAS POLSKI főszerkesztője; doc. dr. Kazimierz, Kozi-kowski intézeti igazgató, Mezőgazdasági Főiskola Erdőmérnöki Kara, Krakko; mgr. ing. Eugeniusz, Krzysztofik igazgató, Swietekrzysk-i Nemzeti Park, Bod-zentyń; Kurdi István osztályvezető h. Nagykanizsai EFAG, Szolnok; dr. ing. Zygmunt, Patalas főigazgató h. Állami Erdők Főigazgatósága, Varsó; dr. habil. Zbigniew, Sierpinski osztályvezető, Erdészeti Kutató Intézet, Varsó.

